

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τρίτος

Συνδρομή ἰτησιαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

29 Μαΐου 1877

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΒΑΒΟΥΑΡ

Συνέχεια· ἰδί σελ. 321.

ΙΔ'

Οἱ Καννίβαλοι καὶ τὸ στενὸν τοῦ Τόρρες.—Ἐπικίνδυνος πλοῦς.—Ἀπόδρασις εἰς ἔρημον νῆσον.—Οἰκοδόμον πτηνόν.—Λείψανα ναυαγισμάτων.—Περίεργοι ἀνταλλαγαὶ μετὰ τινος φυλῆς.—Λείψανα συμποσίου Καννιβάλων.—Φονεὺς μύδρων.—Πλοῖα ναυαγήσαντα ἐπὶ κοραλίου.—Βράχος ἀντὶ κιδωτίου ἐπιστολῶν.—Ἀποχιρετισμὸς τῆς Αὐστραλίας.—Πυρακτὰ εἰς τὸ πλοῖον.—Οἱ καύτωναες τῆς θαλάσσης τοῦ Ἀρκτουρά καὶ ἡ πλουσία φύσις τοῦ Ἀρχιπελάγους Μαλαίου.

29 Ὀκτωβρίου.—Ἵπερβαίνομεν τὸ ἀκρωτήριον Μελβίλ καὶ ὧς σκλαμάνδρα διαβαίνομεν μεταξὺ ἐρυθρῶν καὶ λευκῶν κοραλίων. Πολλάκις πέντε μέτρα βαθύτερον, πολλὰ πλησίον ἡμῶν, βλέπομεν τὸ υποβρύχιον δάσος, ῥίπτομεν καθετῆρα συνεχῶς καὶ μανθάνομεν ὅτι τρέχομεν δώδεκα μίλια τὴν ὥραν. Τὸ ἀκρωτήριον εἶναι περιεργότατον· εἶναι πυρακτὰς πετρίνων λαμπευμάτων σφαιρῶν, τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἐπεσώρευσε κατὰ παρχδοξώτατον τρόπον· ἐπὶ δὲ τοῦ λευκοῦ κοραλίου, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ δὲν φθάνει μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, κάθηνται πλήρη πελεκάνων καὶ ἄλλων πτηνῶν. Αἶφνης πνεύσας σφοδρότατος ἄνεμος, φέρει πρὸς ἡμᾶς τὸν ὑπόκωπον κτύπον τῶν κυμάτων τοῦ Βίρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἅτινα συντρίβονται εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἕκραν τοῦ σωροῦ τῶν κοραλίων, μῆκος ἔχοντος τετρακοσίων λευγῶν. Τὸ ἐσπέρας ἐρρίψαμεν τὴν ἄγκυραν πρὸς τινὰ τῶν νήσων Κλαρμόν, ἥ δὲ νύξ ἦτο μέλαινα καὶ τρικυμιώδης.

Ὅπως καὶ πᾶσαν νύκτα ἀφ' οὗτου ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Βάουεν, οὕτω καὶ ἀπόψε ὅλαι αἱ κορυφαὶ τῶν βουνῶν φωτίζονται ἀπὸ τὰ πυρὰ τῶν Καννιβάλων· παρατηρήσαμεν δὲ ὅτι εἰς πᾶσαν κορυφὴν ἀνάπτονται ἀνὰ πέντε· τοῦτο δὲ τὸ σύνθημα δίδεται ἀπὸ ἀκρωτηρίου εἰς ἀκρωτήριον πρὸς βορρᾶν, ὅπως εἰδοποιηθῶσι μεταξὺ τῶν οἱ Καννίβαλοι ὅτι φθάνει ὁ Δαίμων τοῦ Πυρός φέρων τὰς λευκὰς σάρκας. Τὸ θέαμα εἶναι ἄγριον καὶ τρομερόν· ὁ ἄνεμος βογγᾷ καὶ ἀνάπτει ἔτι μᾶλλον τὰς φλόγας. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἶδομεν τὰς σκιὰς τῶν φερόντων σωροῦς χόρτων, τῶν ὁποίων αἱ φλόγες ἀνυψώθησαν αἶφνης ἐδιπλασίασαν καὶ ἐτριπλασίασαν τὴν λάμψιν τῆς πυρᾶς. Ὁ ἱατρὸς Ἀρὸν μοι εἶπεν ὅτι ὁσάκις πλοῖον φανῇ εἰς τὰ περάλια τῆς Βάουεν,

ΤΟΜΟΣ Γ'—1877.

τὰ πυρὰ τῶν ἰθαγενῶν ἀναγγέλλουσιν αὐτὸ ἐν τὸς τριῶν νυκτῶν καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν μεμονωμένην κατοικίαν τοῦ ἀκρωτηρίου Ὑόρκ· καὶ ὅμως τὸ διάστημα εἶναι πλέον τῶν διακοσίων πενήκοντα λευγῶν. Ἐνόςω ἡ ἑλιξ ἡμῶν εἶναι ἀβλαβὴς ἢ δὲν χαλάσῃ ἡ μηχανή μας, δὲν φοβούμεθα τοὺς ἀνθρωποφάγους. Σήμερον ἐξακοντίσαντες ἀτμὸν κατὰ εἰκοσάδος πλοίων, ἅτινα διευθύνοντο καθ' ἡμῶν, ἀπεδιώξαμεν αὐτά. Ἄν ὅμως ἐβλάπτετο ἡ μηχανή μας ἢ ἂν παρυσυρόμεθα ἀπὸ τὰ ρεύματα, ἡ θέσις ἡμῶν θὰ ἦτο πολλὰ ὀλίγον ἐπίζηλος. Ἄλλως τε εἶχε ληφθῇ πρόνοια περὶ πάντων· τὸ πλήρωμα εἶχε καθαρῶς τοὺς πελέκει καὶ τὰ παλαιὰ ξίφη τοῦ πλοίου· αἱ λέμβοι ἦσαν ἑτοιμοὶ καὶ ἑκάστη αὐτῶν ἔφερεν ὀκτὼ τηλεβόλα, ἓνα πῖθον ῥακίου, χάρτας, ναυτικὰ ἐργαλεῖα, κρέας παστὸν, δίπυρα καὶ γλυκὺ ὕδωρ διὰ δέκα ἡμέρας. Ὁ Λογὴν προσδιώρισε τίνες θὰ εἰσέρχοντο εἰς τὴν λέμβον τοῦ· δεύτερος πλοίαρχος, τὸν ὁποῖον ἡ κυβέρνησις διώρισε εἰς τὸν Ἔρο ὅπως λάβῃ τὸν τόπον τοῦ πρώτου ἐν περιστάσει ἀσθενείας, θὰ ἀνελάμβανε τὴν διοίκησιν τῆς δευτέρας λέμβου, οἱ δὲ ὑποδεέστεροι ἀξιωματικοὶ θὰ διεύθυνον τὰς ἄλλας.

30 Ὀκτωβρίου.—Διαβαίνομεν τὰς νήσους τοῦ Πιπέρεως· ἐνταῦθα κεῖται τὸ «Στενὸν τῆς Προνοίας», ἥτοι στενωτάτη δίοδος μεταξὺ βράχων, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Κούκ τῷ 1870 εἰσῆλθεν ἀκωλύτως ὡς ἐκ θαύματος, ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ πέλαγος. Ἐκεῖ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν σημειοῦνται ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ παραμυθητικὰ ταῦτα ὕψηλοι τοῦ ναυαγίου τοῦ Σίρ Κάμπελλ, τῆς Αὐγῆς τῷ 1843, τοῦ Φέργουσον καὶ τῆς Μάρθας Ridgway· συνεχῶς δὲ ἀναγινώσκεις «κοράλια εἰς ἀβέβαιον θέσιν, βράχοι ἐν μέτρον ὑπὸ τὴν θάλασσαν, σωροὶ ἄμμων κινήτων.» Αἱ δὲ συνεχεῖς νέαι παρατηρήσεις μας καθιστᾷσι τερπνότερον τὸν πλοῦν, καὶ οἱ χάρται μας δεικνύουσιν ὅλας τὰς περιστροφὰς καὶ τοὺς φόβους μας.

Ἀπὸ τῆς τετάρτης ὥρας ἐρρίψαμεν τὴν ἄγκυραν, ἀμφιβάλλοντες ἂν θὰ εὗρωμεν πορρωτέρω ἀσφαλεστέραν θέσιν. Ἄν καὶ ἡ θάλασσα εἶναι πολλὰ τεταραγμένη, μετέβημεν εἰς τὴν νῆσον Κιαιονγρός, ἥτις φαίνεται ἔρημος, καὶ φορέσαντες ὑψηλὰ ὑποδήματα ἐναντίον τῶν ὄρεων, παρα-

λαβόντες δὲ καὶ σφαίρας ἐναντίον τῶν Καννι-
βάλων ἐὰν προσβάλλωσιν ἡμᾶς, ἐπλησιάσαμεν
διὰ λέμβου. Δύο περίπου χιλιάδες περιστέρων
ἀνυψώθησαν αἰφνης ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας, καὶ
τὰ ταλαίπωρα ταῦτα πτηνὰ, ἅτινα ποτὲ δὲν θὰ
ἐκυνηγήθησαν, ἐστρέφοντο ὡς ἂν ἦσαν ἐντὸς ἱπ-
ποδρομίου· μόλις δὲ εἴχομεν καιρὸν νὰ πυροβο-
λῶμεν καὶ νὰ γεμίζωμεν ἐκ νέου τὰ πυροβόλα.
Σωροὶ, σωροὶ ἐπιπτον ἀδιακόπως, καὶ ἐντὺς ὀ-
λίγου ὀδυρόμεντα περιστρεφάμενοι ἐκείντο ἐντὸς τῆς
λέμβου πρὸς μεγίστην χαρὰν πάντων, διότι θὰ
φάγωμεν νωπὸν κρέας. Ἐπεσε δὲ καὶ ἄλλος
ἴσος ἀριθμὸς εἰς μέρος ἀκανθώδες, εἰς ὃ ἦτο ἀ-
δύνατον νὰ εἰσδύσωμεν.

Μετὰ ταῦτα περιήλθομεν εὐθύμως διάφορα
ἄλλα μέρη τῆς ἐρήμου ταύτης νήσου καὶ συνη-
θροίσσαμεν χελώνας, ὀστρακόδερμα, σπόγγους
καὶ ὀλοκλήρους κλώνας κοραλίων· δυστυχῶς ὁ-
μως ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ
πλοῖον ἐνεκα τῆς νυκτός, ὅχι ἂν ἐν δυσκολίᾳς,
κάθυγροι καὶ φέροντες μεθ' ἡμῶν πολλὰ πε-
ρίεργα. Ἀναχωροῦντες ἠθελήσαμεν νὰ παραδώ-
σωμεν εἰς τὸ πῦρ τὰ σκοτεινὰ δάση τῆς νήσου,
καὶ ὅπως ὠραῖα θὰ ἦσαν αἱ φλόγες! Ὁφεί-
σαι, σαλκυάνδραι, θὰ ἐξήρχοντο καὶ θὰ ἐρρίπτοντο
εἰς τὴν θάλασσαν· ἀλλὰ ἐσκέφθημεν ἐγκαίρως
ὅτι ἡ τρικυμία θὰ ἔφερε βεβαίως εἰς τὸ πλοῖόν
μας ὕλας τὰς φλόγας καὶ θὰ προητοιμάζεν εἰς
τοὺς μακρόθεν βλέποντας ἡμᾶς ἀνθρωποφάγους
γεῖν ἐκ Λευκῶν ἐψητῶν.

Εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι τὸ πῦρ θὰ κατέστρε-
φε τὰς λεπτοτέρας ἐργασίας τοῦ κόσμου, ἦ-
τοι τὸ παλάτιον ἐνὸς πτηνοῦ. Οἱ φυσιολόγοι
τῆς Αὐστραλίας μᾶς εἶχον διηγήσει ἐν ἐκτάσει
περὶ τινος πτηνοῦ οἰκοδόμου· σήμερον δὲ εἶδο-
μεν ὀλοκλήρον χωρίον κατεσκευασμένον ὑπὸ τοῦ
παραδόξου τούτου ὀρνέου. Φαντάσθητι ὅτι ἐ-
κάστη οἰκία ἔχει τριῶν ἕως τεσσάρων ποδῶν ὕ-
ψος· τὸ δὲ ἔδαφος συνίσταται ἐξ ἀργίλου πε-
πατημένης καὶ ἠνωμένης. Μικροὶ κλώνες κορα-
λίων ἢ πεύκου εἶναι τοποθετημένοι ἀντὶ δοκῶν
καὶ ὑποστηρίζουσι τὰς τακτικὰς στοάς, τὴν δὲ
στέγην ὑποβάσταζουσι μακρὰ ξηρὰ χόρτα· εἶ-
ναι δὲ ἡ οἰκοδομὴ ἀκριβῶς ὁμοία πρὸς τὴν ὑ-
πόγειον τοῦ κάστορος, καὶ φαίνεται ὅτι τὸ πτη-
νὸν ἔφερε διὰ τοῦ ῥάμφους τοῦ μικροῦ κατὰ μι-
κρὸν ὅλον τὸ ὑλικὸν τῆς κατοικίας του· εἶναι
δὲ αὕτη τοσοῦτον στερεὰ, ὥστε ἐχρειάσθησαν
ἀληθεὶς ἄγῳνες ἵνα τὴν ἀποσκεπάσωμεν. Αἱ
στοαὶ εἶναι δύο· φέρουσαι εἰς τετράγωνον δω-
μάτια· εἶναι δὲ πέντε ἢ ἕξ καθ' ἑκάστην φωλεὰν
μὲ μικροὺς λαβυρίνθους, μὲ ἀνώγειον, σχεδὸν δὲ
καὶ μὲ θαλαμίσκους. Οἱ πόδες τοῦ πτηνοῦ εἶχον
ἀφήσει τὸν τύπον αὐτῶν εἰς μόνον δύο ἢ τρία
μέρη μιᾶς κλίμακος. Τοιοῦτό τι ἀρμονικὸν εἶδον
κατὰ τὴν ἐντέλειαν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τὸ
ὅποιον ἐθαύμασα· διαβεβαίω δὲ ὅτι εἶδον αὐ-

τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ κατέστρεψα τῇ ἰδίᾳ μου
χειρί. Ἰδοὺ δὲ καὶ τὴν μετὰ διηγήθησαν οἱ σοφοί.
Φαίνεται ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἀποθέτει τὰ ὠά
του ἐντὸς σωροῦ ἡμῶν ἔχοντος τεσσάρων ἢ πέν-
τε ποδῶν ὕψος, ἐκκολλάπτεται δὲ αὐτὰ ὁ καύσων
τοῦ ἡλίου. Εὐρύομεν ἐπίσης ἐκεῖ καὶ φωλεὰν ἑ-
χούσαν ἔχνη μεγάλων καὶ μικρῶν ποδῶν καὶ
φαίνεται ὅτι ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν ἀρχιτεκτό-
νων εἶχε μεταβῆ ἀλλαχοῦ· ἀλλὰ τὸ περιεργότε-
ρον εἶναι ὅτι, ἀφοῦ κατατρίψει πολλοὺς μῆνας
τὸ οἰκοδόμον πτηνὸν εἰς κατασκευὴν τοῦ παλα-
τίου αὐτοῦ, προσκαλεῖ, ὡς διηγούνται, τοὺς ὁ-
μοίους του νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὰ ἐγκαίρια
τῶν αἰθουσῶν, γινόμενα διὰ χοροῦ. Ὁμο-
λογῶ ὅτι ἡ διήγησις αὕτη μὲ διεσκέδασεν οὐκ
ὀλίγον ὡς ἄλλος μῦθος. Ἦδη δὲ ἀφοῦ παρετή-
ρησα τὰς ὠραίας οἰκοδομὰς τοῦ αὐστραλικοῦ
ὀρνέου, τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐργασίαν του, φαί-
νεταί μοι ὅτι βλέπω καὶ τετράχορον οἰκοδόμον
πτηνῶν, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ζεύγη ζῶσιν εὐδαίμονε-
στατα εἰς ἰδιαιτέρους ἀγροτικούς θαλάμους.

31 Ὀκτωβρίου.—Τὴν πέμπτην ὥραν τῆς
πρωῆς ἀνασύρομεν τὴν ἄγκυραν καὶ ἐξακολου-
θοῦμεν περὶ τὴν παραλίαν τὸν ταχύτατον ἡ-
μῶν πλοῦν. Ὑπερβαίνομεν τὸ ἀκρωτήριον *Κε-
ραλὴ Χελώνης* καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν εἰσερχό-
μεθα ὡς εἰς ποταμὸν, εἰς τὸ στενὸν τὸ διαχω-
ρίζον τὴν νήσον τῆς Ἀλβανίας ἀπὸ τὴν ἀρκτι-
κὴν ἄκραν τῆς ἡπείρου. Ὁ ἀμυῶδης αἰγια-
λὸς εἶναι ὑψηλός, ἄγριος, ζοφερός καὶ πλήρης
πευκῶν. Ἀνηγγείλαμεν δὲ τὴν ἀφίξιν ἡμῶν εἰς
τὸν ναυτικὸν σταθμὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ὑδρὸν
διὰ καννονοβολισμοῦ· μετὰ τρίωρον ἀληθῆ πλοῦν
εἰς ὕδωρ γλυκὺ, ῥίπτομεν τὴν ἄγκυραν καὶ
βλέπομεν τέσσαρας ξυλίους καλύβας μεταξὺ
τοῦ δάσου. Ὁ φρουράρχος Σίμσον καὶ τινες
στρατιῶται ἰσχυροὶ καὶ ὠχροὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν
ὑπερχαίροντες. Ταλαίπωροι ἄνθρωποι καὶ ἄξιοι
δούλοι τοῦ καθήκοντος! Κἀνήνται ἐκεῖ μεταξὺ
δασῶν καὶ Καννιβάλων, διακοσίας πεντήκον-
τα λεύγας μακρὰν ἀπὸ τὸ πρῶτον χωρίον τῶν
Λευκῶν! Ἡ κυβερνήσις τοὺς ἀπέστειλε πρὸ δύο
ἐτῶν ἵνα ἀναστηλώσωσι τὴν βρεταννικὴν ση-
μαίαν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ λάβωσι κατοχὴν
τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης στρατιωτικῆς θέσεως,
χρησίμου εἰς βοήθειαν τῶν πλοίων τῶν δια-
βαινόντων εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὴν μεταξὺ τοῦ
Εἰρηνικοῦ καὶ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ δίοδον, ἅτινα,
καθ' ὃ μᾶς εἶπεν ὁ φρουράρχος, ναυαγοῦσι πάν-
τοτε πέντε ἐπὶ δέκα.

Ἦσαν δὲ οἱ στρατιῶται δεκατρεῖς ἐκ τῶν
σταλέντων εἴκοσι, διότι ἐπτά ἐφονεύθησαν καὶ
κατεβροχθίσθησαν ὑπὸ τῶν μαύρων· παρῆλθον
δὲ ὀκτὼ μῆνες ἀφ' ὅτου ἔλαβον τὰς τελευταίας
ζωοτροφίας καὶ τὰς τελευταίας εἰδήσεις τῆς
Αὐστραλίας καὶ τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐντὸς τῶν
ὀκτὼ τούτων μηνῶν δὲν εἶδον οὐδένα Λευκόν.

Ὁ Ἔρο φέρει εἰς αὐτοὺς τρία κιθώτια ἐφημερί-
δων καὶ ἐξήκοντα τόνους ζωοτροφῶν· καὶ
ταῦτα πάντα δι' ἑν ἔτος.

Ἐνταῦθα ὁ ἱατρός Ἀρὰν ἀπέβη ἵνα ἐπαναλά-
βῃ τὴν θέσιν τῆς ἐξορίας του, τρομερωτέραν ὡς
ἔλεγε καὶ τοῦ ἐξ ἀνθρωπίνων κρανίων στηλῶν
Παλατίου τῆς Δαομένης. Ἀνέβημεν καὶ ἡ-
μεῖς εἰς τὴν καλύβην του, κειμένην εἰς τὴν
κορυφὴν βράχου, ὅπου μᾶς ἔδωκε φωτογραφίας,
τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος κατεσκεύασεν, ἀνδρῶν τινῶν
καὶ γυναικῶν αἰχμαλώτων, συλληφθέντων ὑπ'
αὐτοῦ καὶ ἀνηκόντων εἰς φυλὴν ἀνθρωποφάγων.
«Ὑπάρχει τοιαύτη τις φυλὴ εἰς τὰ δάση οὐχὶ
πολλὰ μακρὰν, μᾶς εἶπον οἱ στρατιῶται· ἐὰν
ὑπάγετε πέντε ἢ ἕξ ὁμοῦ καλῶς ὠπλισμένοι, ἡμ-
πορεῖτε νὰ τοὺς ἰδῆτε. Ἀλλὰ προσέχετε μὴ χω-
ρισθῆτε καὶ μὴ φοβῆσθε τίποτε· ἐὰν ὁμοῦ χω-
ρισθῆτε, εἰσθε χαμένοι.»

Εὐθὺς ἀνεχωρήσαμεν πλήρη ἔχοντες τὰ θυ-
λάκια ταμβάκου, καρφίων, ὑαλικῶν, καὶ εἰσε-
χωρήσαμεν, ὁ πρίγκηψ καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Ἀρὰν
καὶ τοῦ ἱατροῦ Κάνον εἰς τὸ δάσος, διὰ μέσου
ἀκανθῶν καὶ τριβόλων. Οἱ συνοδοιπόροι ἡμῶν
κράζουσιν ἐνίοτε τὸ συνθηματικὸν «Κοο-χοο-
χοο-ε», ὅπως καὶ οἱ μαῦροι καθ' ὅλην τὴν Αὐ-
στραλίαν, ἵνα συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτό. Νῆα τις
κόρη δεκαπενταετῆς, μαύρη ὡς μελάνη, ἐξέρχε-
ται ἀπὸ τὸ δάσος, εἶναι δὲ αἰχμαλώτης· ἡ κη-
πωρὸς τῆς θέσεως ἐκείνης δεικνύει τοὺς μεγά-
λους λευκοὺς της ὀδόντας, ψάλλει ἀπερίγραπτόν
τινα ῥυθμὸν καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν αἰώνιον
γέλωτα τῆς μαύρης φυλῆς· εἶναι δὲ ὀλόγυμνος,
καὶ μόνον φέρει καλὰθιον περιέχον καρπούς, μι-
κρὸν βραχιόλιον ἐκ χόρτων εἰς τὸν δεξιὸν βρα-
χίονα καὶ μικρὸν πετρεὶν εἰς τὴν κόμην της. Καὶ
περιπατοῦσα ἐλευθέρως προπορεύεται ἡμῶν καὶ
μὲ ἀνήκουστον εὐκαμψίαν διέρχεται δι' ὑψηλῶν
δενδρίων. Μετὰ πορείαν ἡμισείας ὥρας εἶδομεν
πυρὰς καπνίζούσας, ἦτοι τὸ στρατόπεδον τῆς
φυλῆς, ἐθαυμάσαμεν δὲ μὴ εὐρόντες κανένα. Φαί-
νεται ὅτι ἀκούσαντες τὸ πρῶτ' ὁ τὸν κρότον τοῦ
καννονίου ἡμῶν ἀνεχώρησαν, φοβηθέντες μὴ προσ-
βάλλωμεν αὐτούς. Ἡ μαύρη, ἥτις χρησιμεύει εἰς
ἡμᾶς ἀντὶ ὀδηγοῦ, δείξασα πρὸς τὸ βάθος τοῦ
μέρους ἐκείνου βραχίονα θαλάσσης καὶ σωρὸν
πυκνῶν δένδρων, μᾶς εἶπεν ὅτι ἐκεῖ ἐκρύπτε-
το ἡ φυλὴ. Ἀποστείλαντες δὲ αὐτὴν ὅπως φέρῃ
λόγους συνδιαλλαγῆς, μετέβημεν καὶ ἡμεῖς πρὸς
αὐτοὺς, οἵτινες μᾶς περιέμενον ἀκίνητοι καὶ σε-
σωρευμένοι· ἦσαν δὲ ὅλοι ἐντελῶς γυμνοί, κα-
τάμαυροι καὶ δυσώδεις. Ἐμέτρησα περίπου ἑ-
ξήκοντα ἄνδρας, τριάκοντα παιδία καὶ δέκα
γυναῖκας. Ἀμα δὲ ἰδόντες οἱ πρῶτοι τὰ φιλικὰ
μας κινήματα καὶ τὰ πολυκάνα εἰς τὴν ζώνην
μας, ἦλθον πλησιέστερον, ἐψηλάφωσαν τὰ ἐνδύμα-
τά μας, ἐκτύπουσαν τὴν κοιλίαν μας καὶ ἐξηρεῖ-
γοντο κύματα λέξεων μετὰ θαυμαστῆς εὐχε-

ρείας. Οἱ μὲν αὐτῶν εἶχον καταθέσει τὰ ὄπλα
των καὶ ἐφάνησαν ἡπιοὶ ἰδόντες τὰ δῶρα τὰ ὀ-
ποῖα ἡτοιμάζομεν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς, ἀλλ'
ἡ δυσωδία των ἦτον ὁμοία πρὸς δυσωδίαν κρεο-
πωλείου ἐν καιρῷ θέρους· αἱ δὲ γυναῖκες, ἐνδε-
δυμέναι ὅπως καὶ οἱ ἄνδρες, φέρουσαι τὰ βρέφη
ἐπὶ τῶν ὤμων των, ἴσταντο ὀλίγον τι ὀπίσω
οἶονεῖ συστελλόμεναι· ἡμεῖς δὲ ἐσπεύσαμεν νὰ
προσφέρωμεν εἰς αὐτάς τὸ σέβας μας, μία δ' ἐξ
αὐτῶν, ἡ γυνὴ φαίνεται τοῦ ἀρχηγοῦ, φέρει περὶ
τὴν ὀσφὺν ζώνην πλατεῖαν ἐνὸς δακτύλου ἐκ
φύλλων ἐρυθρῶν, ἐνῶ αἱ ἄλλαι, φέρουσιν βρα-
χιόλια καὶ περιδέραια, δεικνύουσιν αὐτὰ εἰς ἡ-
μᾶς μὲ χάριν οὐραγκοτάγκου. Ἰδοὺ καὶ γραῖα
τὸ δέσμα ἔχουσα ξηρὸν καὶ κρεμῶμενον, γραῖα
κατάμαυρος μὲ κατάλευκον κόμην, φέρουσα πε-
ρὶ τὸν τράχηλον περιδέραιον ἐκ πέντε ἀνθρωπίν-
ων ὀστέων, τὰ ὅποια φαίνονται ὅτι ἐξηράνθη-
σαν ἀπὸ τὸ πῦρ. Ὁ Ἀρὰν καλέσας τὴν κηπω-
ρὴν ἠρώτησε τί ἄρα ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ὀστά; «Εἶ-
ναι ἡ χεὶρ τῆς μητρός μου, ἀπεκρίθη ἐκείνη,
ὅλοι γνωρίζουν τὸν σταυρὸν τῆς μητρός μου...»
Πρὸς δὲ τὸν Ἀρὰν εἶπεν ὅτι, κατὰ τὴν ἰδέαν
της, ἦσαν ὀστᾶ ἀνδρὸς λευκοῦ. Κατ' ἀρχάς,
συλλαβὸν τὴν ἰδέαν νὰ ἀποκτήσω διὰ πάσης
θυσίας τὸν περιδέραιον τοῦτο, ἔδωκα εἰς αὐτὴν
τριάκοντα, τεσσαράκοντα, πεντήκοντα καρφία,
πέντε ὕλους ὀρολογίων, τὸ ἐπανωφόριόν μου,
εἶτι δὲ καὶ μίαν ἀγγλικὴν μάχαιραν, τὴν ὁ-
ποῖαν ἠγάπων πολὺ, ἀλλὰ δὲν συγκατετέθη.
Τότε ἐπλησίασα εἰς τὰς συντροφους της καὶ
ἤρχισαν αἱ ἀνταλλαγαί· καθόσον αὐταὶ μᾶς
περιετίκλουν, μᾶς συνέσφιγκον, μᾶς κατε-
βρώμιζον· ἠθελήσαμεν νὰ λάβωμεν τὰ δόρατα,
τὰ φαρμακισμένα βέλη, τὰ περιδέραια καὶ τὰ
βραχιόλια αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐξήτουν κῆτι τι
εἰς ἀνταλλαγὴν, μᾶς ἔδιδον αὐτὰ μὲ τὴν μίαν
χεῖρα ἐνῶ ἐλάμβανον μὲ τὴν ἄλλην.

Ἐν πρώτοις ἐδώκαμεν ὅλον τὸν καπνὸν μας
καὶ εὐθὺς ἀνεφύσησαν αὐτὸν διὰ σωλήνων ἐκ
βαμβοῦ μακροῦ, μῆκος ἔχοντος ἐνὸς μέτρου. Καὶ
οὕτως ἐλάβομεν πλέον τῶν τριάκοντα παραδό-
ξων καὶ ἀλλοκότων ὄπλων· ἀλλὰ τὰ πρὸς ἀν-
ταλλαγὴν εἶδον ὅσα εἴχομεν ἐτελείωσαν χωρὶς
ἐν τοσοῦτῳ ν' ἀποκτήσωμεν τοὺς ἐξ ἐβένων ὀ-
ρειοτέρους αὐτῶν κεφαλοκρούστας. Εὐτυχῶς εἶ-
χον φορέσει τὸ πρῶτ' λαίμοδέτην μεταξὺ τῶν,
χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἀγγλικοῦ
ἱπποδρομίου τοῦ Δέρβυ. Καὶ τοῦτον λύσας τὸν
προσέφερα εἰς τὰς κυρίας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι τὸν
παρετήρουν ὡς τρελλαί. Μοὶ ἔδωκε δὲ ἀντ' αὐ-
τοῦ ἡ γυνὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τὸν κεφαλοκρούστην
καὶ τὴν ζώνην της, τὴν ὁποῖαν μ' ἐπέτρεψε νὰ
λύσω μόνος. Φορέσασα δὲ τὸν λαίμοδέτην μου
περιήρχετο ὅλη ὑπερήφανος. Ἐχεῖ δὲ τέσσαρας
θυγατέρας φερούσας ἀνὰ ἑν πτερόν εἰς τὴν κό-
μην καὶ εἰς τὰς χεῖρας ἀνὰ ἑνα κεφαλοκρούστην.

Με παρεχόρησαν δὲ ταῦτα πάντα ἀντὶ τῆς τραχηλίας, τοῦ μανδυλίου καὶ τῶν φύλλων τοῦ σημειωματορίου μου. Ἐξεκαρδίσθημεν δὲ γελῶντες ὅτε εἶδομεν ταύτην μὲν φέρουσαν τὴν λευκὴν τραχηλίαν ἐπὶ τοῦ μέλανος δερματός της, ἐκείνην δὲ κρεμάσασαν ἐν εἰδει μεταλλείου τεμάχιον χάρτου ἀπὸ χόρτον περιπεπλεγμένον. Μετ' ὀλίγον δὲν εἶχον πλέον τίποτε οὐδὲ εἰς τὰς χεῖρας οὐδὲ εἰς τὰ θυλάκια· ἐπὶ ἡλθέ μοι ὅμως ἰδέα λαμπρά, ἥτοι ἔκοψα ὅλα τὰ κομβία ὅλων μου τῶν ἐνδυμάτων καὶ δοῦς αὐτὰ εἰς εἰκοσιδύο δεσποινίδας ἔλαβον δλόκληρον τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῶν, ἥτις ἐχώρεσεν εἰς ἐν μου θυλάκιον. Ἐν κομβίον ὑποκαμίσου εἶχον ὅσσην ἀξίαν καὶ ἐν χρυσῶν λουδοβίκειον, διδόμενον εἰς τὰ μεγάλα ταῦτα παιδιὰ τῶν δασῶν.

Τοὺς εἶδομεν δὲ καὶ ἀνάπτοντας πῦρ διὰ μικρῶν ῥάβδων μὲ τρόπον παράδοξον. Εἰς γέρον μαῦρος, λαβὼν εἰς χεῖρας δύο ῥαβδίδια ἐκ ξύλου λευκοῦ καὶ διὰ λίθου ἡκονισμένου καὶ δεδεμένου στερεῶς εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ἐνὸς ξύλου, ἐρύκναισε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἑτέρου. Ἐπειτα ἐλέπυνε τὸ ἕλлон. Στερεώσας δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ δένδρου τὸ δ' ἕτερον ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἐστρεφογύρισε τὴν ἄκρην τοῦ δευτέρου μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε εἰσῆλθεν εἰς τοῦτο ὡς τρυπάνιον. Ἡ δὲ ταχύτης τῆς συντριβῆς ἐγέννησεν εἰς τὴν οὕτω πως σχηματισθεῖσαν μικρὰν ὀπὴν καπνόν· μαῦρην χοιὰ καυσίματος ἐφάνη εὐθύς, καθὼς ὅτε βάλει τις σίδηρον πεπυρακτωμένον ἐπὶ σανίδος, καὶ τὸ πῦρ ἐξήφθη ἐν ἀκαρεῖ. Μετὰ ταῦτα πτηνὸν τι διαβὰν ἐκάθισεν ἐπὶ κλαδίου, καὶ εὐθύς εἰς τῶν μαύρων λαβῶν ἕνα τῶν κεφαλοκρουστῶν τοὺς ὁποίους μᾶς εἶχον δόσει, τὸν ἔρριψεν ὀριζοντιῶς πρὸς αὐτὸ ὡς λίθον ῥιπτόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης χάριν ἐποστρακισμού. Τὸ πτηνὸν ἐπέταξε πολλὰ ταχέως ὥστε, ὅτε τὸ ὄπλον ἐφθασε, δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐκεῖ. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι ὁ κεφαλοκρουστής, ὑπερβὰς κατὰ τινα μόνον μέτρα τὸν σκοπὸν, ἐπανῆλθε διὰ παραβολῆς καὶ ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας μᾶς. Παρετήρησα δὲ ὅτι ὑπάρχει τι ἄγνωστον εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ἐργαλείου, κρεμάμενον ἀπὸ τε τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ῥιπτοντος. Μετ' ὀλίγον διέβη ἄλλο πτηνὸν τὸ ὅποιον, προσβληθὲν ἀπὸ τὸ ὄπλον, ἐπεσεν εὐθύς.

Ἀλλὰ τὰ πρῶτα ἡμῶν μειδιάματα ὅτε ἡ προσβολὴ τοῦ μαύρου ἀπέτυχε καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ τὴν ὁποίαν ἐκάμαμεν ἀλληλοδιαδόχως μεγάλου μέρους τῶν ὄπλων τῶν, εἶχον μεταβάλλει εἰς κατήφειαν τὰ πρὸ μικροῦ ἱλαρὰ πρόσωπά των· καὶ ἔσπευσαν ν' ἀναλάβωσι πολλὰ βέλη ἀπὸ τὴν ῥίζαν ἐνὸς δένδρου· τὰ βλέμματα τοῦ ἱατροῦ Ἀρὰν ἐθολώθησαν καὶ εὐθύς ἐνόησαν τι τρέχει. Ἀμέσως ἀνεκράξαμεν τὸ «Ο-Ο!» ἢ «Α-Α!» τοῦ ἀποχαριστισμοῦ καὶ ἀφῆκαμεν τὴν μαύρην φυ-

λὴν φέρουσαν τοὺς λαίμοδετας καὶ τὰ κομβία μᾶς, μὴ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀφήσωμεν καὶ τὸ δέρμα μᾶς. Ἀπεχωρίσθημεν δὲ ὡς φίλοι καὶ ἀναχωροῦντες ἐστρέφμεν ἐνίοτε τὴν κεφαλὴν ὅχι τόσον εἰς σημεῖον φιλοφροσύνης, ἀλλ' ὅπως ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀναχώρησίν μᾶς. Ἡ κηρωρός μᾶς ἀποφεύγουσα τὰς ἀκάνθας, λυγίζομένη καὶ ζωγραφουσα οὕτως εἶπειν εἰς τὸ κατὰμαυρον σῶμά της καὶ τὰ παραμικρότερα κινήματά της, προβαίνει πρῶτη. Εἰς ἡμίσειαν περίπου λεύγαν περιπατοῦμεν ὑπὸ τὰ δένδρα καὶ ἐπὶ τέλους φθάνομεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου εἶδομεν λέμβους μετὰ ἑξ μαύρων ἐτοιμαζομένων ν' ἀποβῶσιν, οἷτινες ὅμως, ἅμα ἰδόντες ἡμᾶς, ἀνεχώρησαν μετὰ πολλῆς ταχύτητος. Εὐθύς δλόκληρος στολίσκος πυρογῶν καννιβάλων ἐφάνη καὶ μᾶς παρετήρει μὲ βλέμμα ἐχθρικόν. Μετ' ὀλίγον ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν καλύβην τοῦ Σίμσον· αἱ χεῖρες ἡμῶν ἦσαν ῥυπαρώταται ἕνεκα τῆς μετὰ τῶν μαύρων καὶ τῶν βρωμερῶν ὄπλων ἐπαφῆς, καὶ ἐν ἀταξίᾳ τὰ ἐνδύματά μᾶς, διότι εἶχομεν ἀποβάλλει ὡς εἴπομεν ὅλα τὰ κομβία αὐτῶν· ὁ καύσων ἦτον ἀνυπόφορος· ὅθεν καὶ μετὰ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ἐδέχθημεν τὰ πολύτιμα ποτὰ τῆς κ. Σίμσον. Φαντάσθητε ὅτι ὁ διοικητὴς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν γυναῖκά του εἰς τὴν ἐξορίαν ἐκείνην, Ἀγγλίδαν ξανθὴν, ὑπηρετομένην ὑπὸ μιᾶς Σκωτίδος· καὶ αὐταὶ εἶναι αἱ δύο μόναι λευκαὶ γυναῖκες τῆς ἀποικίας. Ἐνεκα δὲ ταύτης τῆς Σκωτίδος παρεστάθημεν καὶ εἰς τὴν ἐξῆς κωμωδίαν. Ὀλόγυμοι τινες μαῦροι, οἷτινες μᾶς εἶχον ἀκολουθήσει, παρατηρήσαντες αὐτὴν συνάγουσαν λάχανα διακόσια βήματα μακρὰν τῆς καλύβης, ἔτρεξαν ὥσει μαινόμενοι κατ' ἐπάνω της· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἔφυγε μεθ' ἑσῆς ὁρμῆς χωρὶς καὶ νὰ λάβῃ τὸν καιρὸν νὰ ἀνακράξῃ shocking!

Ἡ οἰκοδόσποινα μᾶς διηγεῖται τὸν βίον της, ποτέ μιν εἰρηνικόν, ποτέ δὲ πλήρη συγκινήσεων. Ἐνθυμοῦνται ἀκόμη μετὰ τρόμου τὴν σωτηρίαν τῶν τριάκοντα ἐπτὰ ναυαγῶν τῆς Λουϊζιάνης εἰς τὸ στενὸν τοῦ Τόρρες. Πάντες δὲ εἴπομεν συμφώνως ὅτι ἂν ὅλοι οὗτοι οἱ μαῦροι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Χάμ, ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ Νῶε θὰ ἦτο εἰς τὸ ἑπακρον ἄσχημος. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον μοὶ ἐφάνη τρομερώτερον καὶ τοῦ δερματος τοῦ κροκοδείλου, τοῦ προσώπου τοῦ πίθηκος καὶ τῆς ἀπεχθοῦς ὄψεως τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ὄντων οἷτινες λέγονται ἀδελφοὶ ἡμῶν, εἶναι ἡ παρατήρησις ὅτι ζῶσι βίον πλέον ἄγριον καὶ τοῦ βίου τῶν θηρίων. Ὁ λέων ἔχει φωλεάν καὶ ἡ τίγρις σπήλαιον· ἀλλ' οἱ Καννιβάλοι οὔτε καὶ ἐκ φύλλων δένδρου ἔχουσι σκέπην, ἂν καὶ μόνον ὁκτώ ἢ δέκα τῶν ἐνταῦθα φύλλων ἀρκοῦσιν εἰς κατασκευὴν τοιαύτης. Εἰς τὸ καυστικώτατον τοῦτο κλίμα κοιμῶνται μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ῥίζαν ἐνὸς δένδρου καὶ μίαν ἄλλην

εἰς τὴν σκιὰν μεγάλου χόρτου. Ἐξαπλώνονται γυμνοὶ ἐπὶ τῆς γυμνῆς γῆς, μὴν ἔχοντες ἄλλο σημεῖον κατοικίας παρὰ τὸ πῦρ τὸ ὅποιον ἀνάπτουσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τοῦ δάσους ἵνα ἐψήσωσι τὸ ἰαροδόν, τὸ χόρτον δηλαδὴ ἐκεῖνο δι' οὗ ἐτράφη ὁ Κίγκ, ὁ σύντροφος τοῦ Βούρκ, καὶ τὸ ὅποιον μεταχειρίζονται ὡς προσφάγιον τρώγοντες τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, ἣν ἀποκτῶσιν ἕνεκα ναυαγίου, καθ' ὃ δύνανται νὰ παλαίσωσι πεντακόσιοι ἐκνντίον ἐνὸς μόνου ὄντος.

Ἐπὶ τὸ τέλος.

N.

Βίος ἐνὸς φιλοπάτριδος.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΣΕΤΤΕΜΒΡΙΝΗΣ

Ἡ Ἰταλίκα ἀπώλεσε πρὸ τινος ἐν τῶν διασημοτέρων τέκνων της, τὸν Λουδοβίκον Σεττεμβρίνην, φημισθέντα διὰ τὰ πονήματά του, τιμηθέντα διὰ τὴν πολιτείαν του καὶ περίπυστον γενόμενον διὰ τὰ παθήματά του· ἠρνήθη νὰ δεχθῇ χαρτοφυλάκιον καὶ ὁκτὼ ἔτη τοῦ βίου του διήγαγεν εἰς τὰ κάτεργα. Ἐως οὗ, κατὰ τὸ προσεχές ἔτος, δημοσιευθῶσι τὰ Ἀπομνημονεύματά του, ἐσυνάξαμεν πᾶν ὅ,τι εἶτε ἡμεῖς αὐτοὶ ἐνθυμούμεθα περὶ αὐτοῦ, εἶτε παρ' ἄλλων ἐγγράφῃ. Πλὴν δὲ τῶν ἐντύπων ἐνετύχομεν καὶ χειρογράφοις σημειώσεσιν, ἃς ὁφείλομεν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἀξιωματικῷ τοῦ Ἰταλικοῦ ναυτικοῦ.

Ἐγεννήθη ὁ Σεττεμβρίνης ἐν Νεαπόλει τῇ 17 Ἀπριλίου 1813. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ διηύθυνε τὰ τῆς ὁδοποιΐας, εἶχε διακριθῇ ὡς δικηγόρος καὶ σχεδὸν ἐκ παιδῶν εἶχε καταδιωχθῇ. Ὁ μικρὸς ἐκεῖνος πατριώτης εἶχεν ἀγωνισθῇ ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς Μκγδαληνῆς καὶ εἶχε καθειρχθῇ παρὰ τοῦ ὄχλου τοῦ λεηλατοῦντος τότε τὴν πόλιν καὶ σφάζοντος τὸν κόσμον ἵνα προσφέρῃ ὑπηρεσίᾳ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸν θρόνον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο πολὺ νέος διὰ τὸ κρῖμα τὸν ἐξαπέστειλαν εἰς τὸ κάτεργον. Τοιοῦτον παράδειγμα ἐκκληροδότησεν ὁ γέρον Σεττεμβρίνης εἰς τὸν υἱὸν του Λουδοβίκον, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἐκκληροδότησεν εἰς αὐτὸν, διότι ζήσας ὡς ἐνάρετος καὶ τίμιος ἄνθρωπος ἀπέθανε πτωχός.

Ἐμεινε λοιπὸν εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν ὀρφανὸς ὁ Λουδοβίκος καὶ ἔγεινε δικηγόρος· ἀλλ' ἤδη ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ φιλολογία προσείλκυον αὐτὸν πολὺ πλέον. Μετ' ἐπιτυχίαν λαμπράν ἐν τινι διαγωνίσματι, τὸ τῆς Νεαπόλεως Πανεπιστήμιον ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὴν ἐδραν τῆς ῥητορικῆς ἐν τῷ Λυκείῳ Καταντζάρου ἐν Καλαβρίᾳ. Τοῦτο ἐγένετο ἐν ἔτει 1835· κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνυμφεύθη, ἦτο δὲ τότε εἰκοσιδύο ἐτῶν.

Ἦτο τότε μέγας καὶ πολὺς ὁ Μαρσίνης, πρὸς αὐτὸν ἠτένιζε πάσα ἡ ἰταλικὴ νεότης, δι' ὃ καὶ «νέα Ἰταλία» ὠνομάσθησαν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Μαρσίνης, ἡ φιλία, ὡς ἀπεκάλουν αὐτοὺς κατὰ

τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ἦτο ἄρα γε ἀληθῶς φατρία ἢ μάλλον συνεταϊρισμὸς καρδιῶν, ὄνειροπολουσῶν ἐλευθερίαν, ἀνεξαρτησίαν, ἐνότητα τῆς Ἰταλίας, χιμαίρας καὶ ἰνδάλματα, ὡς ἔλεγον οἱ τότε, ἅτινα ὅμως τόσον ταχέως ἐμελλόν νὰ γείνωσι πράγματα· Παρατρέχομεν τώρα τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ λέγομεν μόνον ὅτι ἡ τῆς Νεαπόλεως ἀστυνομία ἐπίστευσεν εἰς τὴν ὑπαρξίν φατρίας. Ὁ Σεττεμβρίνης εἶχε γράψῃ ἐν δρᾶμα πλήρες ὑπαινιγμῶν καὶ ἀποσιωπήσεων, τὴν Γυναῖκα τοῦ προγεγραμμένου. Συνελήφθη, καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ὑποκριταὶ ἐμελλον ν' ἀρχίσωσι τὴν μελέτην τοῦ δράματος. Περιέμενε φήμεν δραματικοῦ συγγραφέως ὁ Σεττεμβρίνης, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τῆς Νεαπόλεως ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦ νὰ τὸν λαμπρύνῃ διὰ πραγματικὴν τήτην πολλὴν λυπηροτέρων τῆς θεατρικῆς τραγωδίας. Ὁ φατριαστὴς παρέστειλε προσκαίρως τὴν καταδιώξιν του δι' ἑλλειψιν ἀποδείξεων. Δὲν ἀπελύθη ὅμως. Ἡ ἐξουσία τὸν περιήγαγεν ἀπὸ εἰρκτῆς εἰς εἰρκτῆν. Καθεῖρχθη ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν φοδερὰν «εἰρκτῆν τοῦ Κροκοδείλου», ἐκείθεν δὲ μετηνέχθη εἰς τὸ Καστέλ Καπουάνο, ἐνθα ἡ ἀστυνομία τοῦ διαβοήτου Καρρέτου ἐκράτει τοὺς ὑπόπτους. Ἀπελύθη τῷ 1842 καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ παραδίδῃ μαθήματα ἵνα ζῇ, καὶ τοῦτο δ' ἐτι ἠναγκάζετο νὰ τὸ πράττῃ κρυφίως διότι τὰ βλέμματα πάντων ἦσαν ἐστραμμένα ἐπ' αὐτοῦ. Τὸν εἶχον καταστήσει περίφημον τὰ βήσανα καὶ ὡς ἀπόμαχον προσεκύνουν οἱ πάντες τὸν νεανίαν Ὁ πολὺς ἰταλὸς γραμματικὸς Βασίλειος Πουότης, ἐν τῇ σχολῇ τοῦ ὁποίου συνώμινε τότε ἡ λογία νεότης ἐν γλώσσῃ καθαρῶς καὶ ἐρῇ, ἡγάπα τὸν Σεττεμβρίνην πατριῶς ἅμα καὶ εὐσεβάστως. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὸν νεαρόν πατριώτην, τὸν κατατρίψαντα ἤδη τοσαῦτα ἔτη ἐν τῇ εἰρκτῇ, ἡ γραμματικὴ καὶ φιλολογικὴ ἀντιπολίτευσις τοῦ Πουότη. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὠνευροπόλει· ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον ἡπῖος καὶ μελιχρὸς ἐκεῖνος χαρακτὴρ ὑπέκρυπτε τρομερὰ πάθη. Ἦλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ ἐπὶ πολὺ κατασταλὲν πάθος διεσπράχθη αἰφνῆς καὶ ἔγραψε δριμύτατον πολιτικὸν φυλλάδιον, ὅπερ ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο εἶναι ἡ περιβόητος Διαμαρτυρία τοῦ λαοῦ τῶν δύο Σικελιῶν. «Ἐκεῖ, κατὰ πρώτην φοράν, λέγει ὁ κ. δὲ Σάνκτις, ἀνεφάνη πάλιν τὸ νευρώδες ἐκεῖνο ὕψος, οὐτινος εἶχε χαθῇ ἡ παράδοσις... ἡ ἡχηρὰ ἐκείνη φωνή, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὅχι φωνὴ ἀνθρώπου, ἀλλὰ φωνὴ λαοῦ. Ἐκεῖ, ὁ κατὰδικὸς τοῦ Καστέλ Νουόβο ἐνεκαυτήρισε μὲ πεπυρακτωμένον σίδηρον ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐχθροῦ τρεῖς λέξεις, συνοψίζουσας δλόκληρον τόμον ἱστορίας· τὸν ἱερέα, τὸν χωροφύλακα καὶ τὸν ὠτακουσθέν.»

Ἡ διαμαρτύρησις αὕτη, τυπωθεῖσα καὶ μετ' ἀπιστεύτου τόλμης διαδοθεῖσα εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων, ἐπλήρωσε πατριωτῶν τὰς φυλακὰς τῆς χώρας. Ὁ Σαττεμβρίνης τότε ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκτεθειμένος, ἐπεβίβάσθη λάθρα ἐπὶ ἀγγλικοῦ πλοίου καὶ ἐπλευσεν εἰς Μάλταν. Μετ' ὀλίγους μῆνας, τῷ 1848, ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος ὁ Β', ὑποχωρῶν κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς τὸ βέβημα τῆς κοινῆς γνώμης, ἔδωκε Σύμβαγμα, ὑπεσχέθη ἐλευθερίαν, πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐφάνη ἐν λόγῳ ὡς τις πρόδρομος τοῦ Βίκτωρος Ἑμμανουήλ. Ὅθεν ὁ Σαττεμβρίνης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Νεάπολιν, μεταβάς καὶ αὐτὸς ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τότε, ἀπὸ τῆς ἐξορίας εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἐγένετο βουλευτὴς καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Μετὰ τὸ πραξικόπημα τῆς 15 Μαΐου, παρητήθη καὶ ἔσχε τὴν ἀπρονοήσιαν τοῦ νὰ μείνῃ ἐν Νεαπόλει νέους διατρέχων κινδύνους. Τῷ ὄντι συνελήφθη τῷ 1849, κατηγορούμενος ὅτι εἶνε ἀρχηγὸς ἄλλης πάλιν φατρίας, τῆς «Ἰταλικῆς Ἐνότητος», ἥτις ὅμως οὐδόλως ἐτάραττε τὴν Κυβέρνησιν, διότι ἡ ἐθνικὴ ἰδέα εἶχε καὶ τότε, ὡς πάντοτε, ἐπαρκῶς καταβληθῇ διὰ τῆς ζένης ἐπεμβάσεως ἡ Αὐστρία ἐν Νοβάρ, ἡ Γαλλία ἐν Ρώμῃ ὑπηρετοῦν τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως, ὁ δὲ Πάππας, ὁ πρὸς στιγμὴν δείξας αἰσθημάτων φιλελεύθερα, εὐλόγει τότε τὴν κατοχὴν τῆς Ρώμης καὶ τὴν μάχην τῆς Νοβάρ. Ὁ Φερδινάνδος ὁ Β', ἂν καὶ ἰσχυρὸς, προὔτιμνε νὰ γείνῃ Τιβέριος μᾶλλον παρ' Αὐγουστός. Ὁ Κάρολος Ποιέριος καὶ ἄλλοι τεσσαράκοντα κατεδικάσθησαν εἰς εἰρκτὴν, ὁ Σαττεμβρίνης, ὁ Ἀγρόστης καὶ ὁ Φαουτσιάνος εἰς θάνατον.

Ἐχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν συγκινητικὴν ἐπιστολὴν γραφθεῖσαν παρὰ τοῦ πατριώτου πρὸς τὴν γυναῖκά του μετὰ τὴν φοβερὰν νύκτα, τὴν δεκαεξάωρον νύκτα, καθ' ἣν περιέμενε τὴν καταδίκην του. Ἡ ἀνέκδοτος αὕτη ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη παρὰ τοῦ κ. δὲ Σάνκτις ἐν τῷ νεκρικῷ θαλάμῳ, πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Σαττεμβρίνη, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἣν παραθέτομεν εὐθὺς ἐφεξῆς, χρονολογεῖται ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1851, ὅθεν συμπεραίνομεν ὅτι ὁ πολιτικὸς ἐγκληματίας δὲν ἐδικάσθη εἰμὴ μετὰ δύο ἐτῶν προφυλάκισιν.

«Θέλω, ἀγαπητὴ καὶ δυστυχὴς σύντροφε τοῦ βίου μου, θέλω νὰ σοὶ γράψω κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἀπὸ δεκαεξ ἡδὴ ὥρων συσκέπτονται οἱ δικασταὶ περὶ τῆς τύχης μου.

» Ἄν καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δὲν θὰ δυνηθῶ πλέον νὰ σ' ἐπανιδῶ, οὔτε σέ, οὔτε τὰ σπλάγχνα μου, τὰ γαπητὰ μου τέκνα. Τώρα, ὅτε ἔχω τὴν ψυχὴν ἀτάραχον καὶ εἶμαι ἑτοιμὸς εἰς ὅ,τι δέηποτε, δύναμαι νὰ συνδιαλεχθῶ μίαν στιγμὴν μαζί σου. Γίγνια μου, εἶμαι ἥσυχος, παρ' ἐκνευασμένους εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τύχῃ, καὶ, ὅ-

περ πρὸ πάντων μὲ ἐκπλήττει, αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω δυνάμεις νὰ καταστρίλω τὴν πάλλουσαν ταύτην καρδίαν, ἣ ὅποια μερικὰς στιγμὰς παρ' ὀλίγον διερρηγνύετο εἰς τὸ στήθός μου. Ἀλλοῖμονον ἂν ἦτο ἰσχυροτέρα μου ἡ καρδία!

» Ἄν καταδικασθῶ εἰς θάνατον, δύναμαι νὰ σοὶ ὁρκισθῶ εἰς τὴν ἀγάπην μας καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων μας, ὅτι ὁ Λουδοβίκός σου δὲν θὰ διαψεύσῃ ἐαυτὸν κατὰ τὴν ἐσχάτην ὥραν. Ὁ ἀποθάνω ἔχων τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ μαρτύριόν μου θὰ ὠφελίσῃ τὴν πατρίδα μου, θ' ἀποθάνω ἥσυχος καὶ θαρραλέος ὡς μάρτυς, τὰ τελευτά μου λόγια θ' ἀπευθύνονται εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὴν Γίγνια μου, εἰς τὸν Ῥαφαήλ μου, εἰς τὴν Ἰουλίαν μου. Δὲν θὰ ἦν ἐντροπὴ οὔτε διὰ σέ, οὔτε διὰ τὰ τέκνα μας τὸ ὅτι θὰ ἔχω ἀποθάνει ἐπὶ τοῦ ἱερῶματος ὅθι τιμηθῇτε μίαν ἡμέραν διὰ τοῦτο. Ὅθι σὲ συντρίψῃ ἡ λύπη, τὸ ἡξέρος ἄλλ' ἔσο κυρία τῆς καρδίας σου, Γίγνια μου! διατήρησον τὴν ζωὴν σου διὰ τὰ τέκνα μας, εἰς τὰ ὅποια θὰ εἴπῃς ὅτι ἡ ψυχὴ μου θὰ ἦν πάντοτε μὲ τοὺς τρεῖς σας, ὅτι σὰς βλέπω ἀκόμη, ὅτι σὰς αἰσθάνομαι, ὅτι ἐξακολουθῶ νὰ σὰς ἀγαπῶ ὡς πάντοτε σὰς ἠγάπησα καὶ ὡς σὰς ἀγαπῶ τώρα κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τὴν φοβερὰν!

» Ἀφίνω εἰς τὰ τέκνα μου τὸ παράδειγμα τοῦ βίου μου καὶ τὸ ὄνομά μου, τὸ ὅποιον προσεπάθησα νὰ διατηρήσω μέχρι τοῦδε ἐντιμὸν καὶ ἀκηλίδωτον. Ὅθι τοῖς εἴπῃς νὰ ἐνθυμῶνται πάντοτε τὰ λόγια, τὰ ὅποια εἶπον ἐπὶ τῆς ἐδρας τοῦ κατηγορουμένου, ὅτε ἀπελογούμενη μόνος μου. Ὅθι τοῖς εἴπῃς ὅτι εὐλογῶν καὶ κατασπαζόμενος αὐτὰ χιλιάκις, τρία παραγγέλλω τοῖς ἀφίνω! νὰ πιστεύουσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὸν ἀγαπῶσι, νὰ ἀγαπῶσι τὴν ἐργασίαν καὶ πρὸ πάντων τὴν πατρίδα. Πτωχὴ μου Γίγνια, αὐταὶ εἶνε αἱ χαρὰι, τὰς ὁποίας σοὶ ὑπεσχόμην κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀγάπης μας, ὅτε νέοι καὶ οἱ δύο μας—σὺ ἦσο δεκαπέντε χρόνων, ἐξήλουν ὅλοι τὴν καλλονὴν σου, σπανία ἦτο ἡ ἀγνότης σου! ἐγὼ, εἰκοσαέτης, μὲ τὴν καρδίαν πλήρη ἀγάπης καὶ ἐλπίδων, ὑπεσχόμεθα πρὸς ἀλλήλους ζωὴν ἀγάπης, ὅτε μὰς ἐφαίνετο γελοῖς καὶ λαμπρὸς ὁ κόσμος, ὅτε περιεφρονοῦμεν τὰς στερήσεις καὶ ἦτο ζωὴ μας ὁ ἔρω; Τί κακὸν λοιπὸν ἐπράξαμεν καὶ πάσχομεν τώρα τόσα καὶ τόσον ταχέως; Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶν παράπονον θὰ ἦτο βλασημία κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἡγαγεν ἡμᾶς εἰς ἄρνησιν τῆς ἀρετῆς, ὑπὲρ ἧς ἀποθνήσκω. Ἀχ! Γίγνια, δὲν εἶνε παρὰ πόνος μόνον ἡ ἐπιστήμη καὶ πικρία ἡ ἀρετή. Καὶ ὅμως εἶνε ὡραῖοι οἱ πόνοι οὗτοι καὶ αἱ πικρίαι. Οἱ ἐχθροὶ μου δὲν νοοῦσι τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν ἀξίαν των, θὰ ἔτρεμον ἂν ἦσαν εἰς τὴν θέσιν μου! ἐγὼ εἶμαι ἥσυχος διότι πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν καὶ

εἰς τὴν ἀρετήν. Δὲν τρέμω, ὡς τρέμη ὁ καταδικάζων με, διότι τοῦτο πράττων ὑβρίζει τὸν Θεόν.

» Ἀλλὰ θὰ καταδικασθῶ τάχα εἰς θάνατον; Πᾶν κακὸν τὸ περιμένω παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἡξέρος ὅτι θέλει νὰ δώσῃ παράδειγμα ἡ Κυβέρνησις ὅτι εἶνε ἐγκλημα τὸ ὄνομά μου, ὅτι οἱ νῦν ἀποφασίζοντες περὶ τῆς τύχης μου σκελεύουσι μετὰ τὴν μυρίαν ἰδεῶν καὶ μυρίων φόβων. Ἡξέρος ὅτι εἶμαι ἑτοιμὸς εἰς ὅ,τι δέηποτε.

» Ὅθι ταφῶ τάχα εἰς μίαν εἰρκτὴν καὶ θὰ καταδικασθῶ οὕτως εἰς μαρτύριον χειρότερον τοῦ τοῦ θανάτου; Ὅθι ἦμαι πάντοτε ὁ ἴδιος, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἐμβλέπων εἰς τὴν ψυχὴν μου καλῶς γινώσκει ὅτι, ὅχι διὰ τῆς ἰδικῆς μου δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ δυνάμεως ἣν αὐτὸς μοι ἐξαποστέλλει, εἶμαι ἥσυχος. Τὸ βλέπεις, δὲν χύνω δάκρυα, εἶνε σταθερὰ καὶ τρέχει ἡ χεὶρ μου, δὲν πάλαι ἡ καρδία μου. Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, δι' ὅ,τι κάμνεις δι' ἐμέ! Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν, σὲ αἰσθάνομαι, σὲ ἀναγνωρίζω, σὲ λατρεύω καὶ σὲ εὐχαριστῶ. Θεέ μου, παρηγόρησον τὴν δυστυχῆ γυναῖκά μου καὶ δὲς εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρῃ τὴν λύπην ταύτην! Θεέ μου, προστάτευσον τὸν υἱόν καὶ τὴν θυγατέρα μου, ὁδήγησον αὐτοὺς εἰς τὰς τρίβους τῆς ἀρετῆς, ἔλκυσον αὐτοὺς πρὸς σέ! δὲν ἔχουσι πλέον πατέρα, εἶνε παιδία, ἀπότρεψον αὐτοὺς ἀπὸ πάσης κακίας! οὐδεμίαν περιμένουσιν ἀνθρωπίνην βοήθειαν, δέομαι ὑπὲρ αὐτῶν! . . . Σῶσον τὴν πατρίδα, Θεέ μου. Φώτισον τοὺς κυβερνῶντας αὐτὴν, κάμνε ὥστε ὁ θάνατός μου νὰ καταπαύσῃ τὰς ὁργὰς καὶ τὰ μίσση τῶν κομμάτων! ἔστω τὸ αἷμά μου τὸ τελευταῖον, ὅπερ χύνεται ἐπὶ τῆς τεθλιμμένης ταύτης γῆς!—Γίγνια μου, δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐξακολουθήσω, φοβοῦμαι μὴ νικήσῃ ἡ καρδία, δὲν ἡξέρος ἂν δυνηθῶ νὰ σὲ ἐπανιδῶ. Χαῖρε, ἀγαπητὴ καὶ παμφιλτάτη, δὲν εὐρίσκω λόγους διὰ νὰ σὲ παρηγορήσω! Ἀρχίζει νὰ τρέμῃ ἡ χεὶρ μου! σὲ ἀσπάζομαι μὲ ἀσπασμὸν ὅμοιον πρὸς τὸν πρῶτον, ὃν σοὶ ἔδωκα. Φίλησον δι' ἐμέ τὸν Ῥαφαήλ, φίλησον δι' ἐμέ τὴν Ἰουλίαν. Εὐλόγει τα καθ' ἡμέραν καὶ καθ' ἐσπέρας καὶ λέγε εἰς αὐτὰ ὅτι καὶ ἐγὼ τὰ εὐλογῶ. Χαῖρε!»

Ἐλεεινολογῶ τοὺς πτωχοὺς τῆς καρδίας, οὓς ἤθελε κάμει νὰ μειδιάσουν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη. Ὁ γράφων αὐτὴν περιέμενε ἀπόφασιν καταδικάζουσαν αὐτὸν εἰς θάνατον, ἥτις καὶ ἐξεδόθη τῷ ὄντι. Ὁ βασιλεὺς ὅμως μετέτρεψε τὴν ποινὴν εἰς ἰσόβιον κάθειρξιν ἐν τῷ φοβερωτάτῳ ergastolo. Ἐκεῖ οἱ πολιτικοὶ ἐγκληματῆται συνερχέοντο μὲ τοὺς κοινούς κακούργους ἔχοντες τὰ σίδερα εἰς τοὺς πόδας καὶ δικαζόμενοι ὡς ἐκείνοι. Τυχῶτα εἶδεν ὁ κ. Γλάδστων καὶ συνέταξε τὸ περίφημον ἐκεῖνο φυλλάδιον, ἐν ᾧ ἡ τῶν Βουρβόνων Κυβέρνησις ὀνομάζεται ἄρνησις

τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' εἶχε καρδίαν ἀνδρικήν καὶ γενναίαν ὁ Σαττεμβρίνης καὶ ἐνῶ πάντες περιέμενον νὰ ἴδωσιν αὐτὸν ἀπέλιπα καὶ κατεβεβλημένον, αὐτὸς παρηγόρει τοὺς ἄλλους σιδηροδεσμίους καὶ μετέφραζεν ἰταλίστι τὸν Λουκιανόν. Ἦσκει ἐν τῇ εἰρκτῇ τὸ ἰταλικόν του ὕφος, ὅπερ μετὰ τοσαύτης λαμπρότητος μετεχειρίσθη βραδύτερον εἰς τὰ Μαθήματα τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας, τὰ ὅποια ἐν τῷ τῆς Νεαπόλεως Πανεπιστημίῳ ὑπηγόρευσε. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τώρα καιρὸς νὰ κρίνωμεν τὸ ὕφος καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σαττεμβρίνη, ὁ βίος του μὰς παρέχει ἀκόμη ἱκανὴν ὕλην.

Ἐμεινεν ἐν τῇ εἰρκτῇ μέχρι τοῦ 1859 μετὰ καὶ πεντακοσίων ἄλλων πολιτικῶν ἐγκληματιῶν. Τόσον πληθὸς καταδίκων ἐνέβαλλεν εἰς ἀπορίαν τὸν βασιλέα Φερδινάνδον τὸν Β', ὃν ἱκανῶς ἤδη ἐπίεζεν ἡ τε διπλωματικὴ καὶ ἡ δημοσιογραφία. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ὁ βασιλεὺς νὰ ἐξαποστείλῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐπεβίβάσθησαν ἀκουσίως ἐπὶ ἀτμοπλοίου συρομένου ὑπὸ πολεμικῆς κορβέττας καὶ ἐπλευσαν πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ! Πολυτρόπως ἔχουσι διηγηθῇ τὰ περὶ τοῦ ταξιδίου τούτου. Ἡμεῖς ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀκριβεστέραν τοῦ πράγματος ἀφήγησιν, γραφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σαττεμβρίνη. Ἐν τῷ ὅρμῳ τῶν Γαδελίων περιέμενε τοὺς καταδίκους πλοῖον ἰστιοφόρον, ὅπερ ἔμελλε νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς ἐκεῖθεν τοῦ Ὀκεανοῦ. Ἀπὸ δεκαπέντε ἡδὴ ἡμερῶν εὐρίσκοντο ἐν τῷ πλοίῳ τούτῳ, ὅτε ἐξήτησαν τὸν Σαττεμβρίνην νὰ παρουσιασθῇ ἐπὶ τῆς νεαπολιτανικῆς κορβέττας, ἐνθα ἄγγλος τις ἀξιωματικὸς ἤθελε νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Ῥαφαήλ, καταταχθεὶς εἰς τὸ ἀγγλικὸν ναυτικόν, ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς τὰ Γαδελῖνα ἵνα ἴδῃ τὸν πατέρα. Ἀποχωρίζόμενος δὲ ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη νὰ τῷ εἴπῃ, παρὰ μόνον εἰς τὸ οὓς τὰς λέξεις: «δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀμερικὴν.» Ὁ υἱὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον, οἱ καταδίκαι συνεσώρευθησαν πάλιν εἰς τὸ ἰστιοφόρον. Ἀλλ' ὁ Σαττεμβρίνης ἐπανεῦρεν ἐκεῖ τὸν υἱὸν τοῦ μετρημένου εἰς ὑπηρεσίαν. Ὁ νεανίας ὑπηρετεῖ πάντας μετὰ πολλῆς προθυμίας—ἦτο τότε εἰκοσιδύο ἐτῶν—ὁμιλῶν πρὸς τοὺς μὲν ἀγγλίστι, πρὸς τοὺς ἄλλους ἰσπανίστι. Διερχόμενος δὲ πρὸ τοῦ πατρὸς τοῦ λέγει αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ: «ἀπόψε ὁμιλοῦμεν.» Τὸ ἰστιοφόρον ῥυμουλκούμενον ὑπὸ τῆς βασιλικῆς κορβέττας εἶχεν ἀναχθῇ εἰς τὸ πέλαγος. Ὁ πατὴρ καὶ υἱὸς, ἀγνωστοὶ πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὸ φαινόμενον, περιέμενον τὴν νύκτα ἵνα κρύφα συνδιαλεχθῶσι.

—Τί θὰ κάμῃς; ἠρώτησε τὸν υἱὸν τοῦ ὁ Σαττεμβρίνης.

—Θὰ σὲ συνοδεύσω ἡ ὁ ἀποθάνω μαζί σου. Δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐκουσίως ἡ

ἀκουσίως ὁ πλοίαρχος θ' ἀναγκασθῇ νὰ στραφῇ πρὸς τὴν Λισσάβωνα. Ἐχὼ δύο πιστόλια καὶ τρεῖς μαχαίρας.

— Σιώπα! Ὁ καμὴς ὅτι θὰ σοῦ εἴπῃ ὁ πατήρ σου. Αὐτὸ τὸ ὅποιον λέγεις θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς καὶ αἰσχρὸν καὶ ἐπικίνδυνον. Δὲς μοι τὰ ὅπλα καὶ ἄς συνομιλήσωμεν.

Ὁ υἱὸς διηγήθη τότε τὰ πάντα πρὸς τὸν πατέρα, πῶς ἔμαθε τὴν ἀναχώρησιν τῶν καταδίκων, πῶς ἦλθε, κ.λ.

— Μὲ νομίζουσιν, λέγει, ἄγγλον γεννηθέντα εἰς τὴν Ἀθῆναν· μετ' ὀνομάζουσιν Ζαῖμης. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν δὲν θὰ ὑπάγωμεν· δεκαετὴ δεῖνὰ σὲ κατέβαλον, ἡ ἐποχὴ εἶνε ἀκατάλληλος, οἱ ἡμίσεις θὰ ἀπέθνησκον καθ' ἑδὼν.

Μόλις ἀπεμακρύνθη ἡ κορβέττα, ὁ Ῥαφαὴλ ἐφόρεσε τὴν στολὴν του καὶ παρουσιάσθη μετ' ἄλλων πρὸς τὸν πλοίαρχον. Προσεπάθησε νὰ πείσῃ αὐτὸν ὅτι τὸ ἔργον ὅπερ ἔκαμνεν ἦτο ὄχι μόνον ἄσχημον καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ καὶ παράνομον, καὶ ὅτι θὰ ἐδιόχετο ἕως ποτὲ νὰ δώσῃ δι' αὐτὸ λόγον ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς πατρίδος του. Τὸ πλοῖον ἦτο ἀμερικανικὸν ἀλλ' ὁ πλοίαρχος δὲν εἶχε σπουδάσει νομικὰ καὶ ἤθελε χρήματα. Ἐξηκολούθει τὸν δρόμον του. Οἱ ἐπιβάται ἤρχισαν νὰ ταρασσώνται καὶ νὰ συζητῶσι. Ὁ Ῥαφαὴλ ἐξήτει τὰ ὅπλα του, ὁ Σεττεμβρίνης δὲν τὰ ἐδίδδε. Ἐν τῇ ταραχῇ ταύτῃ ἔπεσε κατὰ γῆς ἐν καψύλιον καὶ ἐκρότησεν. Ὁ πλοίαρχος φοβηθεὶς μὴ τυχὼν πάντες ἦσαν ὀπλισμένοι καὶ οἱ ἐξήκοντα ἐξ, ἔπλευσε πρὸς τὴν Ἰρλάνδαν καὶ μετὰ 14 ἡμερῶν διάπλουν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς εἰς Κούνστοουν, εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Κόρκ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὰ θύματα τῆς νεαπολιτανικῆς τυραννίας ἐγένοντο δεκτὰ μετ' ἀλλαγμῶν χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἦσαν τότε αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἔτους 1859. Μετὰ ἐν ἔτος, τὸ ἡμῖς τῆς Ἰταλίας ἦτο ἐλεύθερον. Τῷ 1860 ὁ Σεττεμβρίνης διωρίσθη παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ Μαυριάνη καθηγητῆς τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βονωνίας. Ἀλλὰ δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν ἑδρὰν του. Τὰ γεγονότα ἔτρεχον τότε καὶ ταχύτερον ἐπιπτον οἱ θρόνοι ἢ συνεγράφοντο οἱ εἰσιτήριοι λόγοι. Ὁ Γαριβάλδης ἤλαυνε βήμασι γίγαντος ἀπὸ Μαρσάλας εἰς Νεάπολιν σκουπίζων πρὸ αὐτοῦ τὴν ἀσθενῆ στρατιὰν Φραγκίσκου τοῦ Β'. Ἡ Νεάπολις ἤθελε νὰ χειροτονήσῃ τὸν Σεττεμβρίνην Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων, ἀλλ' ἐκεῖνος μειδίων ἡρνήθη νὰ δεχθῇ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο. «Δὲν ἠξέρω τί πρόκειται νὰ κάμω», ἔλεγε. Ἐγένετο μόνον ἄμισθος σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, βραδύτερον διωρίσθη Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ βοηθὸς τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ἀλλὰ τὰς

θέσεις ταύτας κατήργησε τῷ 1861 ἡ διοικητικὴ ἀφομοίωσις. Οὐδέποτε παρεπονήθη διὰ τοῦτο ὁ Σεττεμβρίνης, οὐδέποτε ἐξήτεισε νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ τὸ ἔθνος του δι' ὅσα τὸ καθήκον του ἐκτελὼν ὑπέφερε. Ἦρκειτο εἰς τὸ νὰ παραδίδῃ τὴν Ἰταλικὴν φιλολογίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Νεαπόλεως. Ἀφοῦ συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς μιᾶς Ἰταλίας τοῦ παρόντος, ἠρέσκετο παρασκευάζων τὴν Ἰταλίαν τοῦ μέλλοντος διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς φιλότατης του νεολαίας. Ἦτο εὐχαριστημένος, τὰ ὄνειρά του εἶχον πληρωθῇ καὶ πλέον μάλιστα ἢ ὅσον προσεδόκα. Βραδύτερον διωρίσθη πρῶτανις καὶ γερουσιαστής (1873), αἵτινες θέσεις εἶνε ἄμισθοι ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἀπέθανε, νεάζων πάντοτε καὶ ἀκάματος, εἰς τὸ γραφεῖόν του τῇ 3 Νοεμβρίου 1876 ἔ. ν. Ἀπέθανεν ὡς ἐξῆς. Ἦξ ὅλων τῶν ὀνομάτων διὰ τὰ ὅποια καυχᾶται ἡ Ἰταλία, δὲν ὑπάρχει ἕως ἐνδοξότερον τοῦ ἰδικίου του, δὲν ὑπάρχει ἐντιμότερον. MARC MONNIER.

Ἡ πραγματεία, ἥς μετὰρξεν, διεσκευασμένην ἐνταχοῦ, ἐξεῖς δημοσιεύσας, ἀνήκει εἰς τὴν σειράν τῶν ἐπὶ τῆς περὶ τῆς Ἰταλίας δυναστείας γενομένων χάριν τοῦ λαοῦ δημοσίων διαλέξεων ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐτοκρατορίας Εὐγενίας, ἐγράφη δὲ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Ῥονδελῆ.

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΝ Τῷ ΠΡΑΚΤΙΚῷ ΒΙΩ

Θὰ ὁμιλήσω σήμερον περὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ. Ἀποκλείω τὸ μέρος τὸ κυρίως ἐπιστημονικόν.

Πᾶσα ἐπιστήμη περιλαμβάνει μὲν ἐν μέρος, ὅπερ δὲν ἐνδιαφέρει εἰμὴ τοὺς εἰδικῶς περὶ αὐτὴν ἀσχολουμένους, τοὺς θέλοντας κατὰ βάθος νὰ σπουδάσωσι περὶ αὐτήν, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ γενικὰς τινὰς γνώσεις, αἵτινες προκαλοῦσι τὴν ἡμετέραν σκέψιν ἐν τῷ βίῳ τῷ καθημερινῷ καὶ αἵτινες εἶνε ἀναπόφευκτοι εἰς πάντα ἄνθρωπον. Περὶ τῶν γενικοτήτων τούτων τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας θὰ ὁμιλήσωμεν, ἕκαστος δὲ, εἴμαι βέβαιος, θὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων πολλάκις τῷ ἔτυχε νὰ σκεφθῇ καθ' ἑαυτόν.

Ὑπάρχει τις λ. χ., ὅστις νὰ μὴ ἀνέγνωσεν ἄπαξ τοῦλάχιστον ἐν τῷ βίῳ του μίαν ἐφημερίδα; Εἰς τὴν ἐφημερίδα ὑπάρχει ἐν μέρος πολιτικόν, τὸ ὅποιον, ἂν θέλητε, ἀφίνομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἐν ἄλλῳ μέρος μὴ ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν πολιτικὴν. Ἐν αὐτῷ ἀνακινουμέναι ζητήματα, τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουσι πάντας ἡμᾶς, ἐπὶ τῶν ὁποίων σκεπτόμεθα, τὰ ὅποια ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς κοινωνίας διατάξιν.

Ὅταν παρατηρῶμεν τὸν περὶ ἡμᾶς κόσμον, βλέπομεν ὅτι τὰ πάντα διέπονται ὑπὸ ὀρισμέ-

νων τινῶν νόμων. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει πάντοτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ πάντοτε μέρος διευσθύνεται ὅταν δύῃ. Ὁ καπνὸς, ὅν ἀναδίδει ἡ καπνοδόχη ἐκείνη, ὑψοῦται πρὸς τὰ ἐπάνω, ἐν ᾧ τὸ βιβλίον τοῦτο, ἂν τὸ ἀφήσω, θὰ πέσῃ κάτω. Τίς θὰ περιέμενέ ποτε νὰ ὑψωθῇ τὸ βιβλίον πρὸς τὰ ἐπάνω; Τόσον δὲ τὸ πρᾶγμα εἶνε βέβαιον, ὥστε περιττὸν εἶνε νὰ τὸ ἀποδείξωμεν διὰ πειράματος. Αἱ ἀλήθειαι αὗται αἱ πασίγνωστοι ὀνομάζονται ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ νόμοι.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ πεπρωτισμένος μὲ νοῦν, ὁ φύσει ἐλεύθερος καὶ κύριος τῶν πράξεών του, ὁ εὐθυνόμενος δι' αὐτὰς, ὁ ἔχων συναίσθησιν τῶν καθηκόντων του, δὲν ἔχει ἄρα ὑποχρεώσεις; Ἄν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ὡς ἄτομον ἔχῃ ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ὑποδεικνύει εἰς αὐτὸν ἡ συνείδησις του, πρέπει βέβαια καὶ τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων, ἡ κοινωνία, νὰ ἔχῃ παρομοίως ὑποχρεώσεις. Ἡ κοινωνία οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ συνάθροισις ἠθικῶν προσώπων, ἀμοιβαίως ὑπευθύνων· συμβαίνει δηλαδή εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅτι καὶ εἰς τὰ ἄτομα.

Τὴν πρωτὴν, ὅταν ἐγειρόμεθα, τὸ σῶμα ἡμῶν ζητεῖ νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῖνῃ ὅταν νυκτώσῃ, ζητεῖ νὰ κοιμηθῇ.

Τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας τοῦ σώματος πρέπει νὰ τὰς πληρώσωμεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Πρέπει ἐν αὐτῇ νὰ εὐρωμεν ἄρτον διὰ νὰ φάγωμεν, ποτὸν διὰ νὰ κορέσωμεν τὴν δίψαν μας, ἐνδύματα διὰ νὰ καλύψωμεν τὴν γυμνότητά μας, οἰκήματα διὰ νὰ κατοικήσωμεν. Πάντα ταῦτα ὀνομάζονται ἐν τῇ Πολιτικῇ Οἰκονομίᾳ διὰ μιᾶς λέξεως πλοῦτος. Ἡ λέξις, ὡς βλέπετε, δὲν ἔχει τὴν σημασίαν ἐκείνην, ἣν συνήθως ἀποδίδομεν εἰς αὐτήν. Ἄς εἴπωμεν λοιπὸν ὅτι πλοῦτος εἶνε τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων ἅτινα παράγει ἡ κοινωνία πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος. Οὐδὲ ἦτο δυνατόν νὰ ἔχῃ ἄλλως τὸ πρᾶγμα, διότι θὰ εἴχομεν τότε ἀβυσσότητα, πείναν, ἐρήμωσιν!

Ἐφθάσαμεν ἀνεπαισθήτως εἰς τὸν ἔρισμόν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Πολιτικὴ Οἰκονομία εἶνε ἡ ἐπιστήμη τοῦ πλούτου, ἐφ' ὅσον οὗτος ἀναπτύσσεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας.

Ὁ πλοῦτος ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἀναπτύξει του τοὺς αὐτοὺς νόμους, οὓς καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ὅπως ὁ ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ὁ πλοῦτος γεννᾶται, ζῇ, ἀποθνήσκει.

Γεννᾶται, τὸν δημιουργεῖ ὁ ἄνθρωπος. Τὸ γνωρίζετε καλῶς τοῦτο, σεῖς πάντες, αἵτινες διὰ τῆς βιομηχανίας ἔχετε εἰς τὰς χεῖράς σας μέρος τοῦ πλούτου τῶν ἐθνῶν. Ἡ γέννησις αὐτῆ τοῦ πλούτου ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον κεφάλαιον, ὅπερ πρέπει νὰ μελετήσωμεν, τὸ περὶ παραγωγῆς. Πῶς, δηλαδή, ὑπὸ τίνος ὅρους καὶ διὰ τίνων μέσων γεννᾶται, παράγεται ὁ πλοῦτος.

Ὁ πλοῦτος δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὸ δένδρον, ὅπερ εἶνε συνημμένον πρὸς τὸ ἔδαφος, ὅπερ ἔχει βαθέως ἐντὸς τῆς γῆς τὰς ρίζας του, τοῦ ὁποίου διαρρέει ὁ βίος ὅλος εἰς αὐτὸ ἐκείνο τὸ μέρος, ἐνθα τὸ πρῶτον αὐτὸ ἐφυτεύθη. Ὁ πλοῦτος μεταβαίνει ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Ὁ πλοῦτος εἶνε κινήτος ὡς οἱ ἄνθρωποι. Ἐρχεται ἐκ Μασσαλίας καὶ εἰς τὴν Μασσαλίαν μετέβη ἐκ τῶν ἀποικίων. Ἐρχεται ἐκ τῆς Βορείου Θαλάσσης, καταναλίσκεται ἐν Γαλλίᾳ ἢ καταβαίνει εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Εὐρώπης μέρη. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ δεῦτερον κεφάλαιον. Κεφάλαιον πρῶτον, περὶ παραγωγῆς κεφάλαιον δεύτερον, περὶ ἀνταλλαγῆς. Κατὰ τίνα τρόπον δηλαδή γίνεται τὸ ἐμπόριον τοῦτο τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων μεταξὺ τῶν παραγόντων αὐτὰ ἀνθρώπων.

Ἀφ' οὗ γεννηθῇ ὁ πλοῦτος, ἀφ' οὗ ἀνταλλαγῇ, μέλλει ἀκόμη καὶ ἄλλο τι νὰ γείνη, ὁ προορισμὸς τοῦ πλούτου δὲν ἐτελείωσεν. Διὰ τί ὑπάρχει ὁ πλοῦτος; διὰ νὰ τὸν μεταχειρίζομεθα. Τελευταῖον λοιπὸν μέρος τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἶνε τὸ περὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ πλούτου.

Οὕτε νὰ παραγάγῃ δύναται τις, οὕτε νὰ ἀνταλλάξῃ διὰ τοῦ ἐμπορίου, οὕτε διὰ τῆς χρήσεως νὰ καταναλώσῃ, ἂν ἡ κοινωνία δὲν ἦν ἡσυχος καὶ τακτοποιημένη, ἂν δὲν διέπνυται ὑπὸ νόμων δικαίων, ἂν ἐν αὐτῇ δὲν ὑπάρχῃ μία ἐξουσία, ἥτις ἐκπροσωποῦσα αὐτὴν τὴν κοινωνίαν, τουτέστι τὸν κόσμον ὅλον, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν εἰρήνην. Πρὸς ἀπόλαυσιν λοιπὸν τῶν ἀγαθῶν τούτων εἶνε δίκαιον ὁ πλοῦτος καὶ πᾶς ἐν γένει ἐργαζόμενος νὰ ὑποβάλληται εἰς μικράν τινα θυσίαν, διὰ νὰ ἐμπορῇ νὰ ἔχῃ τὴν τάξιν, τὴν διοίκησιν, τὴν κυβέρνησιν. Ἐκ τούτου ἡ ἀνάγκη τοῦ φόρου. Παραγωγῇ, λοιπὸν, ἀνταλλαγῇ, καταναλώσει, φόρος αὐτοῦ βασιζέται ὅλη ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία.

Ἀλλὰ βλέπω ὅτι ἐφορτώθημεν μὲ πολλὰ πράγματα· ἄς ἀφήσωμεν μέρος τοῦ φορτίου, ἄς ἀφήσωμεν τὰ τελευταῖα κεφάλαια καὶ ἄς λάβωμεν πρῶτον τὸ περὶ παραγωγῆς.

Πῶς ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον, πῶς γεννᾶται ὁ πλοῦτος; Τί κάμνει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας του;

Ἐνταῦθα, εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀπαντῶμεν μίαν πρόληψιν.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι νομίζοντες ὅτι ἡ κοινωνία, ὁ κόσμος, εἶνε μία πρᾶπεξα ἐσφωμένη, κατ' αὐτοὺς δὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει νὰ πράξῃ ἄλλο τι παρὰ νὰ λάβῃ τὸ καθήκον του, νὰ καθίσῃ καὶ νὰ φάγῃ εἰς τὸ κοινὸν συμπόσιον. Ἐκ τούτου προέρχονται τὰ παράπονα ἐκείνων, οἵτινες, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ πλούτου, ἔχουσιν εὐνοήθῃ ὀλιγώτερον ἄλλων. Πρέπει παντὶ σθένει νὰ πολεμήσωμεν τὴν πρόληψιν ταύτην, τὰς ἐσφαλμένας ἡμᾶς καὶ ἐπικινδύνους ταύτας ιδέας. Ἄς ἰδῶμεν τί τρέχει.

Νομίζετε ότι ο κόσμος, όταν εδημιουργήθη, ωμοιάζε προς τὰς σημερινὰς πόλεις, προς τοὺς Παρισίους λ. χ., ὅπου ἕκαστος δρόμος ἔχει καὶ τὸ πεζοδρόμιόν του, ὅπου ἕκαστη πλατεία φωτίζεται διὰ τοῦ φωταερίου ὡς αἰθουσα μεγαλοπρεπής; Ὅχι βέβαια, δὲν ἦτο οὕτως ὁ κόσμος, πρὸ τοῦ νὰ ὑπάρξῃ ὁ πεπολιτισμένος πλοῦτος. Ἀλλως τε ἔχομεν πρόχειρον παράδειγμα περὶ τοῦ τί ἦτο κατ' ἀρχὰς ὁ κόσμος. Ἴδετε τοὺς καὶ νῦν ἐστὶ ἀγρίους τόπους, τὰ δάση τοῦ Νέου Κόσμου, τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς τοιοῦτον πρέπει νὰ φαντασθῇτε τὸν κόσμον!

Τί βλέπομεν ἐκεῖ; Κυκεῶνα, ἐνθα οὐδεὶς δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ, ἐνθα κρύπτονται, ἔρπου, βρυχῶνται, συρίζουσι τὰ ἄγρια καὶ τὰ φαρμακερὰ θηρία, τῶν ὁποίων γίνεται ἀμέσως ἅμα ἐμφανισθῇ θύμα ὁ ἄνθρωπος. Ὁὗτος δὲ δὲν ἔχει ἀκόμη πυροβόλα ὅπλα διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ, δὲν ἔχει τὰ ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ βοηθήματα. Εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἀνεγεννήθησαν διὰ τῆς ἐργασίας, ἐπιπολάζουσι δηλητηριώδη μιάσματα καὶ αὐτὰ τὰ σήμερον κατοικίδια ζῶα, ἅτινα ὑπερεπάρχουσι τὸν ἄνθρωπον, ἦσαν ἄγρια κατ' ἀρχὰς. Ὑπάρχει ἀκόμη καὶ τώρα ἐν Ῥωσίᾳ ὁ ἀρχαῖος τύπος τοῦ βοῦς, τὸ ἀγριόβωδον, ὁ βόνασος, θηρίον φοβερώτερον τῆς ὑαίνης. Ὁ ταπεινὸς χοῖρος τί ἄλλο ἦτο κατ' ἀρχὰς εἰμὴ ἀγριώτατον θηρίον καὶ αὐτός; Εἰς τὰ ὄρη τῆς Κορσικῆς σώζεται ἀκόμη ὁ ἀρχαῖος τύπος τοῦ προβάτου καὶ εἶνε θηρίον ἄγριον, ἀκαταδίωκτον. Ὅχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐχούσιν ὅλα τὰ συνανθρωπεύμενα, τὰ κατοικίδια ζῶα, ἅμα ἀφελῶσιν μόνα εἰς ἔρημον τόπον, νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὴν πρώτην καὶ φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ὅτε κατὰ πρότερον ἀπέβησαν οἱ Ἰσπανοὶ εἰς τὴν νεωστὶ ἀνακλυφθεῖσαν Ἀμερικὴν εἶχον παραλάβει μεθ' αὐτῶν μεγάλους κύνας, τοὺς ὁποίους μετεχειρίζοντο πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀγρίων. Οἱ κύνες ἐκεῖνοι ἦσαν ἡμεροὶ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπεπλανήθησαν εἰς τὰ δάση. Μετὰ εἰκοσιν ἔτη, εἰσερχόμενοι οἱ Ἰσπανοὶ εἰς τὰ δάση ἐκείνα, εἰς ὃ οὐδεὶς τέως εἶχεν εἰσχωρήσει, ἔβλεπον ἐνώπιόν των φοβερὰ θηρία καὶ τοῦ λέοντος φοβερώτερα ἦσαν οἱ ἀποπλανηθέντες κύνες. Εἶχον μεταμορφωθῇ καὶ ἡ μορφή καὶ αὐτὴ ἡ φωνὴ των ἦτο παρηλλαγμένη. Ἀς ἀφήσωμεν τὰ ζῶα ἢ γῆ τί γίνεται ἅμα ἀφελῇ ἀκαλλιέργητος; Ἀμα παύσῃ ἡ καλλιέργεια, ἡ γέρσος πληροῦται πλέον παντὸς εἶδους ἀνωφελοῦς καὶ ἐπιβλαβοῦς μάλιστα βοτάνης. Αἱ βοτάναι αὗται φύονται μόναι των, ὁ σῖτος ὅμως, ἡ ἄμπελος κλπ. ἔχει ἀνάγκην καλλιέργειας, ἐργασίας.

Ἴδου λοιπὸν πόθεν ἔρχεται ὁ πλοῦτος, ἀπὸ τῆς ἐργασίας, ἡ ἐργασία τὸν παράγει. Δὲν καθήμεθα λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι εἰς ἐτοίμην τράπεζαν, ἀλλ' ἡμεῖς παράγομεν ὅ,τι μᾶς ἀναγκαῖοι.

Διὰ τοῦτο, τοῦτο τὸ ὅ,τι μᾶς ἀναγκαῖοι ὀνομάζεται ὀρθῶς καὶ καλῶς ἰδιοκτησία, διότι ἡμεῖς τὸ ἀποκτῶμεν καὶ εἶνε ἰδικόν μας κτήμα. Ὁ ἄνθρωπος ἐτιδέποτε καὶ ἂν παραγάγῃ μέγα ἢ μικρὸν, κοπιᾷ δι' αὐτὸ, καταθέτει τὸν ἰδρῶτά του, τὰς προσπαθείας του, τὴν δύναμίν του. Ἡ ἰδιοκτησία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε λοιπὸν τρόπον τινὰ ἡ προέκτασις τῆς ἀτομικότητός του, εἶνε ἡ ἐνσάρκωσις, οὕτως εἰπεῖν, αὐτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Τοιαύτη ἡ γέννησις τοῦ πλούτου ἂς ἴδωμεν τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ.

Κυριώτερον τοῦ πλούτου ἀποτέλεσμα εἶνε ἡ δημιουργία τοῦ κεφαλαίου, πρὸς ὄφελος τοῦ ἐργαζομένου. Διότι ἐξ ὧν ἀνωτέρω εἴπομεν, δὲν πρέπει τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι μόνος σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶνε νὰ θεραπεύσῃ τὰς καθημερινὰς μόνον ἀνάγκας του. Παρατηρήσατε πῶς εἶνε ὁ νόμος τοῦ ἡμετέρου βίου καὶ πῶς ὁ Θεὸς ἐκἀνόητε τὴν ἡμετέραν ὑπαρξιν.

Ὅταν γεννῶμεθα, εἰμεθα ἀσθενεῖς, βρέφη. Αἱ προσπάθειαι μας οὐδεμίαν ἔχουσι δύναμιν, βεβαίως δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν τότε διὰ τῆς ἐργασίας μας. Ἀκολουθεῖ ἐκ τούτου ὅτι ἡ πρὸς παραγωγὴν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἴση πρὸς τὴν κατανάλωσιν, ἢν κάμνῃ κατανάλει λοιπὸν πλεότερα τῶν ὧν παράγει. Ἀλλ' ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος βαθμηδὸν μεταβαίνει ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν νεανικὴν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν ἀνδρικὴν, παρουσιάζεται ἄξιοπαρατήρητόν τι φαινόμενον ἢ πρὸς ἐργασίαν ἱκανότης, ἡ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου αὐξάνει βαθμηδὸν καὶ αὐτὴ. Ὅταν δὲ τις ἀνδρωθῇ, φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας, τότε καὶ ὀλιγώτερον δύναται νὰ κοιμᾶται καὶ πλεότερον νὰ ὑπομένῃ τὸν κάματον καὶ τὰς στερήσεις. Εἰς τὴν ὑγείᾳ καὶ ἰσχυρᾷ κρᾶσιν δὲν χρειάζεται λεπτὴ καὶ ἐκλελεγμένη τροφή ὅσον ἀκμαίστεραι εἶνε αἱ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, τόσον ὀλιγώτεραι εἶνε αἱ ἀνάγκαι αὐτοῦ. Μετὰ τινὰ χρόνον ὅμως μεταβάλλεται πάλιν ἡ ἀναλογία. Ἀπὸ τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας μεταβαίνει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ὀριμὴν ἡλικίαν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν γεροντικὴν. Τότε αἱ ἀνάγκαι πολλαπλασιάζονται ὁ ὕπνος πρέπει νὰ περατείνηται πλεότερον, τὰ μεταξὺ τῆς ἐργασίας διαλείμματα πρέπει νὰ γίνονται βαθμηδὸν μακρότερα, παρουσιάζεται τότε ἡ ἀνάγκη προφυλάξεων τινῶν, ὅπως περιττῶν εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν. Αὐξάνουσι λοιπὸν αἱ ἀνάγκαι καὶ ἐλαττοῦνται αἱ δυνάμεις κατ' ἀναλογίαν. Ναί, ἀληθεύει ὅτι ὁ γέρων ἐργάτης εἶνε ἐμπειρότερος εἰς τὴν τέχνην του, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐργασθῇ καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ παραγάγῃ ὅσον ὁ νέος. Τὰ πράγματα ταῦτα τὰ πασίγνωστα καὶ ἀναντίρρητα, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ εὐγλωττος διδασκαλία περὶ τοῦ ποῖαν ὁδὸν πρέπει τις νὰ ἀκολουθῇ ἐν τῷ βίῳ, οὐδενὸς δὲ σχολίου ἔχουσιν ἀνάγκην. Ναί μὲν ὁ πλοῦτος

ἔχει τὴν ἀρχὴν του ἐν τῇ πρὸς παραγωγὴν προσπαθείᾳ, ὁ ἀληθὴς του ὅμως σκοπὸς εἶνε ἡ ἐξοικονόμησις πρὸς σχηματισμὸν κεφαλαίου. Ἀν εἰκοσιπενταέτης ἐργάτης σὰς εἴπῃ, ὅπως πολὺ λάκεις ἐγὼ ἤκουσα τοιούτους νὰ λέγωσι, δὲν χρεωστῶ εἰς κανένα τίποτε, ἐργάζομαι καὶ ἀπολαμβάνω ἀρκετὰ, δύναιμι λοιπὸν καὶ νὰ ἐξοδεύω ὅλα ὅσα ἀπολαμβάνω, ἀπαντήσατε εἰς αὐτὸν λέγοντες τὰς ἐξῆς ἀναντιρρήτους ἀληθείας:

«Ἐξοδεύων τώρα ὅτε εἶσαι εἰκοσιπέντε ἐτῶν, εἰς τὴν ἀκμὴν δηλαδὴ τῶν δυνάμεών σου, πᾶν ὅ,τι κερδαίνεις, καὶ μὴ φυλάττων τίποτε διὰ τὸν χειμῶνα τοῦ βίου σου, διὰ τὰ γηρατειά σου, ἡξεύρεις τί κάμνεις; Κατατρώγεις σὺ ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτόν σου. Ὁμοιάζεις πρὸς ἄνθρωπον αὐτοκτονοῦντα. Ἡ ὑπαρξίς μας εἶνε οὕτω πως διατεθειμένη, ὥστε ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη νὰ ἀνταποκρίνωνται ἢ νεανικῇ ἡλικίᾳ πρέπει νὰ προστοιμάζῃ τὴν ὥριμον ἡλικίαν, τὸ δὲ γῆρας πρέπει νὰ ἀπολαμβάνῃ τοὺς καρποὺς τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σωφροσύνης τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας.»

Γνωρίζομεν λοιπὸν τώρα τί εἶνε πλοῦτος, γνωρίζομεν ὅτι γεννᾷ αὐτὸν ἡ προσπάθεια. Γνωρίζομεν ὅτι ἀπαύγασμα αὐτοῦ εἶνε ἡ ἰδιοκτησία καὶ ὅτι ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο εἶνε ἡ ἐξοικονόμησις. Ἀς ἴδωμεν τώρα, ἂν θέλετε, κατὰ τίνας διαφοροὺς τρόπους παράγεται ὁ πλοῦτος.

Ἐπιτελὴ συνίηται.

Σ.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΗΡΙΟΥ

Εἷς τινὰ φυσικὸν ἐπὶ πᾶσι ἡ παράδοξος ἰδέα νὰ κάμῃ τοὺς ἐπομένους ὑπολογισμούς. Τὸ ἐξαγόμενον αὐτῶν ἐθεώρει ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἀκρας διακριτότητος τοῦ φωτός. Δὲν ἐπιμένομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὀρθοῦ ἢ μὴ τῆς ἰδέας του ταύτης, ἢν ὁ ἀναγνώστης δύναται δεόντως νὰ ἐκτιμῇ.

«Καθήμενος ἐσπέραν τινὰ, λέγει, παρὰ τὴν ἐστίαν μετὰ πολλῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας μου, παρετήρησα ὅτι ἅπαντες ἀνεγίνωσκον φωτιζόμενοι ὑφ' ἐνὸς μόνου κηρίου. Ἐσκέφην τότε, ποία ἄρα εἶναι ἡ ἀναλογία τοῦ φωτός, ἡ ἀναγκαῖος εἰς ἕκαστον τῶν ἀναγινωσκόντων; Ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ φῶς τοῦ κηρίου διανέμεται εἰς τρόπον, ὥστε μηδὲν μόριον αὐτοῦ νὰ γάνεσται εἰς πόσους θὰ ἐπῆρκει; Τὸ κηρίον ἦν ὀγκῶδες καὶ ἐξέχεεν ἱκανὴν λάμψιν. Δοκιμάσας εἶδον ὅτι ἡδυνάμην ν' ἀναγινώσκω κάλλιστα εἰς ἀπόστασιν τριῶν ποδῶν, κρατῶν τὸ βιβλίον ἐνέα δακτύλους μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ὅθεν τὸ κηρίον ἡδύνατο νὰ φωτίζῃ ἐπαρκῶς τὸ ἐμβαδὸν τῆς κοίτης ἐπιφανείας σφαίρας, ἐχοῦσης ἀκτῖνα τριῶν ποδῶν. Τὸ ἀνὰ χεῖράς μου βιβλίον περιελάμβανε τετρακόσια γράμματα

κατὰ τετραγωνικὸν δακτύλον. Ἀρα κοίλη σφαῖρα ἐξ ποδῶν διαμέτρου ἤθελε περιλάβει 6,514, 400 γράμματα, ἅτινα τὸ κηρίον ἡδύνατο ἐπαρκῶς νὰ φωτίζῃ ὅπως ὅπιν εὐδιάκριτα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν εἰς ἐνέα δακτύλων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ βιβλίου.

Ἀλλὰ τὸ ὑφ' ἐνὸς μόνου γράμματος ἀντανκλώμενον φῶς καθίστησι τοῦτο ὁρατὸν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν οὐ μόνον κατὰ μίαν διεύθυνσιν, ἀλλὰ καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις, ἀδιάφορον ποῖον σημεῖον κατέχει ὁ ὀφθαλμὸς ἐπὶ τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς κοίτης ἐπιφανείας σφαίρας, ἀκτῖνος ἐνέα δακτύλων εἰς πόσους λοιπὸν ὀφθαλμοὺς τὸ οὕτως ἀντανκλώμενον φῶς θὰ ἤρκει ὅπως ἴδωσι τὸ γράμμα ἐκεῖνο; Εὐκολώτατον νὰ ὑπολογισθῇ.

Ὑποθέτω ὅτι ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ ἔχει διάμετρον ἐνὸς ὀγδόου τοῦ δακτύλου, ὅπως καὶ πράγματι ἔχει περίπου. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ἡ ἐπιφάνεια ἡμισφαίριου ἀκτῖνος ἐνέα δακτύλων εἶναι ἴση ταῖς κόραις 41,46 ὀφθαλμῶν. Ὡστε τὸ ὑφ' ἐνὸς μόνου γράμματος ἀντανκλώμενον φῶς θὰ ἤρκει νὰ το καταστήσῃ ὁρατὸν εἰς ζεύγη ὀφθαλμῶν κατὰ τὸ ἥμισυ ὀλιγώτερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κορῶν. Ἰσως ὅμως μοι παρατηρήσῃ τις ὅτι εἰς τοὺς ἐγγύτατα τῇ σελίδι ὀφθαλμοὺς τὸ γράμμα δὲν θ' ἀντηνῶκε ἐπαρκῇ ποσότητι φωτός· ἀλλ' ἀναντίρρητον ἀφ' ἐτέρου εἶναι ὅτι ἡ σελὶς δὲν ἀντανκλᾷ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐπὶ ταύτης πίπτοντος φωτός· ὥστε ἀντισταθμίζεται πληρέστατα ἡ ἄλλεψις ἐκείνη.

Τέλος, ἐπειδὴ τὰ ἐφ' ἐνὸς μόνου γράμματος πίπτον φῶς ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ὁρατὸν εἰς 20,732 ζεύγη ὀφθαλμῶν, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ ἐμβαδῷ κοίτης σφαίρας τριῶν ποδῶν ἀκτῖνος περιλαμβανομένων γραμμάτων ἀνέρχεται εἰς 6,514,400, τὸ ἐπὶ πάντων τῶν γραμμάτων πίπτον φῶς θὰ ἐπῆρκει εἰς 135,056,540,800 ζεύγη ὀφθαλμῶν. Ὅθεν διὰ τοῦ φωτός ἐνὸς καὶ μόνου κηρίου, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι οὐδὲν μόριον αὐτοῦ ἀπόλλυται καὶ ὅτι κατ' ἴσα μέρη διανέμεται, θὰ ἡδύναντο ν' ἀναγινώσκωσιν ἐνταῦθα 135,056,540,800 ζεύγη ὀφθαλμῶν.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἡμέτερος πλανήτης κατοικῆται ὑπὸ 900 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων κατ' ἀνώτατον ὅρον, τὸ φῶς ἐνὸς κηρίου ὑπερῆρκει νὰ παράσχῃ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀναγνώσεως εἰς τοὺς κατοίκους ἑκατὸν πενήτηντα κόσμων ὁμοίων τῷ ἡμέτερῳ, ἐὰν αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἡδύναντο, ἀποσπώμεναι τοῦ σώματος, νὰ ταχθῶσι κατὰ τὸν ἀνω ῥηθέντα τρόπον. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἡναί τις μέγας μαθηματικὸς, ὅπως διὰ τῶν αὐτῶν ὑπολογισμῶν εὕρῃ τὸ αὐτὸ ἐξαγόμενον.»

Ῥωσικὴ τις παροιμία λέγει, ὅτι ὑποδέχονται τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸ ἐνδύμα τὸ ὁ-

ποῖον φέρει, καὶ τὸν ἀποχαιρετῶσι κατὰ τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἐδειξε.

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΣΑ

Πολλὰ ἐλέγχθησαν καὶ ἐγράφθησαν περὶ τῆς ἀτομικῆς περιουσίας τοῦ δεσπότη τῶν Ἰωαννίνων Ἀλῆ Πασσᾶ, οὐδὲν ὅμως ἐξ ὧν γινώσκουμεν παρέστησε τὰ τῆς κινήτης αὐτοῦ περιουσίας ὡς ὁ μεταδότης ἡμῖν τὰς κάτωθι ταμιακὰς πληροφορίας, ὅστις, διατελέσας εἰς ἐμπιστευτικὴν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἡγεμόνος ἐκεῖνου ὑπηρεσίαν, καθίσταται τὰ μάλα πιστευτός· δὲν κρίνομεν δ' ἄπο σκοποῦ τὴν δημοσίευσιν τῶν πληροφοριῶν τούτων.

Περιουσία εἰς μετρητὰ πρὸ τῆς πολιορκίας.
1,000,000 φλωρία ἐνετικά πρὸς
13-16 γρόσια... γρ. 16,000,000
800,000 » Ματσάρικα πρὸς 14. » 11,200,000
800,000 » Πολίτικα » 10 » 8,000,000
500,000 » Μεσίρικα » 7 » 3,500,000
500,000 » Τουνεζίνικα » 12 » 6,000,000
400,000 » Μαχμουδιέδες » 25-28 » 11,200,000
500,000 » Ρουμπιέδες » 3 » 4,500,000
1,000,000 τάλληρα κολων. » 6 » 6,000,000
400,000 τ. Μαρίας Τερέζας » 5½ » 2,200,000
1,000,000 Μπεσλίκια ἀργυρᾶ » 5 » 5,000,000
200,000 ἐξηντάρια, ἑκατοστάρια, πρὸς 2½-3 γρ. 600,000
16,000 δούβια τῆς Ἰσπανίας, πρὸς 15 κολωνάτα, ἥτοι πρὸς 90 γρ. 1,440,000
ὀλικὸν μετρητῶν γρ. 72,640,000

Στολισμοὶ πολυτίμοι.—Ἐκτὸς τῶν πολυτιμῶν κατωτέρως σχετικῶς ἀξίας πολυτίμων τοῦ σατράπου στολισμῶν, ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ αὐτοῦ εὐρίσκοντο καὶ τὰ ἐξῆς βαρύτιμα·
Μία σπάθη ἀδαμαντοκόλλητος φέρουσα πρότυπον τῆς Θεομήτορος καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀξίας τὸ ὅλον εἰς γρόσια τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης γρ. 55,000.

Ἐν μπερλάντι, ὑπερ ἀνῆκεν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Σουηδίας, ἀγορασθὲν ἀντὶ 36,000 ὀλλανδικῶν φλωριῶν, ὧν ἕκαστον τῇ ἐποχῇ ἐκεῖνῃ ἐτιμᾶτο γρόσια 14· ἐπομένως ἡ ὀλικὴ ἀξία ἀνέβαινεν εἰς γρ. 504,000. Τὸ μπερλάντι τοῦτο ἀποστείλας ὁ Ἀλῆς εἰς Πρέβεζαν πρὸς Ἰουδαῖον τινὰ ἀδαμαντοκόλλητην, τὸ συνέδεσε μὲ ἔτερα 42 μικρότερα μπερλάντια, ὧν ἕκαστον ἀξίας 4000 κολωνάτων, ἀγορασθέντα εἰς Ἑνετίαν ἀπὸ χειρὸς Μουράτ, ἥτοι ἀξία τῶν 42 εἰς τάλληρα 12,000· ἐπομένως 72,000 γρ., τοῦ ταλλ. τιμωμένου ἀντὶ 6 γρ. ὅττω τὸ ὀλικὸν τῆς ἀξίας 576,000 γρ.

Ἐτερος στολισμὸς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ ἐκ 5 μπερλάντιων, ὧν ἕκαστον ἀξίας 150,000 γροσίων. Τὸ ὀλικὸν γρ. 750,000.

Τὸ σύνολον τῶν λοιπῶν ἀδαμάντων αὐτοῦ ἀ-

πατέλει ἐν συνόλῳ τὸ ὀγκῶδες ποσὸν τῶν γροσίων 50,000,000.

Σύνολον.—Τὸ σύνολον τῆς εἰς μετρητὰ, εἰς ἀδάμαντας καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη, ὧν ἡ καταγραφή καὶ ἐκτίμησις ἐγένετο δις τοῦ ἔτους ἀπὸ σαράφηδης, περιουσίας ἐξετιμᾶτο εἰς 250,000 000 γροσίων, ὧν ἡ τιμὴ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν τῆς δραχμῆς, ὑπολογιζομένου τότε τοῦ ταλλήρου, ὡς εἴπομεν, εἰς 6 γρόσια. Τοιαύτη ἡ κολοσιαιὰ κινήτη περιουσία τοῦ σατράπου τῶν Ἰωαννίνων, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν τὰ διάφορα πολυτίμα τοῦ ἱματισμοῦ κτλ.

Κατὰ τὴν ἐπικρατήσαν γνῶμην, ὁ θησαυρὸς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ δὲν εὐρέθη, ὅποτε οὗτος παραδοθεὶς μετεφέρθη εἰς τὸ Νησι τῶν Ἰωαννίνων, ἔνθα καὶ ἔλαβε τὸ τέλος αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα πολλοὶ πολλάκις ἐπεχείρησαν ἀνασκαφάς, φρονούντες τὸν πλοῦτον κεχωσμένον που. Ὁ δίδων ἡμῖν τὰς πολυτίμους πληροφορίας, διατελέσας ὑπὸ τὸν Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ παρ' αὐτῷ μέχρι τῆς εἰς τὸ Νησι μεταφορᾶς αὐτοῦ, φρονεῖ ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ χρηματικῆς εἶχε καταναλωθῇ εἰς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀλῆ καὶ εἰς τὰς τῶν οἰκογενειῶν περιθάλψεις· ὅτι τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ πλοῦτου κατέλαβον καὶ κατέκρυψαν οἱ πασσάδες μετὰ τὴν κυρίευσιν τῶν Ἰωαννίνων, διαδόσαντες τὴν ἰδέαν τῆς μὴ εὐρέσεως τῶν θησαυρῶν.

Τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἔδωκεν ἡμῖν καὶ τὰς ἐξῆς πληροφορίας περὶ τοῦ ὑπερόγκου τῆς ἀξίας πραγμάτων τινῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῶν Ἰωαννίνων, ἧτις διήρκεσαν ἀπὸ 45 Αὐγούστου 1819-Ἀπριλίου 1821.

Ὁ καπνὸς ἔφθασεν εἰς τιμὴν 4,500 γροσίων ἡ δὲ καὶ ὁ ταμβάκος » » 2,000 » »
τὸ ῥακὶ » » 350 » »
τὸ κρασί » 10 βενετικά, ἥτοι 160 » »
ἡ ὄρνις ἔφθασεν εἰς 10 βενετικά, ἥτοι 160 γρόσια, τὸ αὐτὸν εἰς τιμὴν ἐνετικῶν, ἥτοι 16 γρόσια, ἡ προβάτινα εἰς » » 350 »
τὸ ἱππεσιονκρέας εἰς » » 25-40 » ἡ δὲ καὶ.
Τὸ βούτυρον, ὁ τυρὸς, τὸ ἄλευρον καὶ λοιπὰ χρεώδη πρὸς συντήρησιν τῶν πολιορκουμένων ἤσαν ἄφθονα· ἀπόδειξις ὅτι καέντος τοῦ παλατίου, συνεκάλησαν καὶ 20,000 μπότσαι βουτύρου.¹

ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν καὶ τῶν καθηγητῶν ἐν τοῖς διαφόροις Πανεπιστημίῳ τῆς Γερμανίας κατὰ τὴν θερινὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐξαμηνίαν ὑπῆρξεν ὁ ἐπόμενος·

	Φοιτηταί	Καθηγηταί
1 Λεΐψια	2,730	155
2 Βερολίνον	4,977	493
3 Μόναχον	4,158	414
Μεταφ.	5,865	462

1. Ἑλλήνων στρατιωτῶν.

Ἐκ μεταφ.	5,865	462
4 Βρεσλαβία	4,122	408
5 Γοττίγγη	4,059	419
6 Τυβίγγη	4,025	86
7 Βυρτοβούργον	990	66
8 Χάλλη	902	96
9 Ἐιδελβέργη	795	410
10 Βόννη	785	400
11 Στρασβούργον	700	94
12 Κοινισβέργη	611	82
13 Γρειφσβάλδη	507	60
14 Ιαίνα	503	77
15 Μαρβούργον	445	69
16 Ἐρλάγγη	422	55
17 Μοναστήριον	415	29
18 Γίσσεν	343	59
19 Φρειδούργον	290	54
20 Κίελον	223	65
21 Ροστόκ	141	36
	17,143	4,827.

Τὸ ἐξῆς διάγραμμα δεικνύει τὸν μέγιστον καὶ τὸν ἐλάχιστον ἀριθμὸν τῶν φοιτητῶν εἰς ἐκάστην σχολὴν τῶν κυριωτέρων Πανεπιστημίων·

Θεολογικὴ σχολὴ Διαμαρτυρομένων.

Λεΐψια	338
Τυβίγγη	260
Χάλλη	490
Ἐρλάγγη	496
Ροστόκ	24
Ἐιδελβέργη	9.

Θεολογικὴ σχολὴ Ῥωμανοκαθολικῶν.

Μοναστήριον	484
Βυρτοβούργον	419
Τυβίγγη	418
Φρειδούργον	47.

Νομικὴ σχολὴ.

Λεΐψια	4,002
Βερολίνον	684
Βρεσλαβία	377
Γοττίγγη	372
Μόναχον	314
Τυβίγγη	304
Ἐρλάγγη	37
Ροστόκ	35
Κίελον	44.

Ἰατρικὴ σχολὴ.

Βυρτοβούργον	527
Λεΐψια	378
Μόναχον	347
Βερολίνον	260
Γρειφσβάλδη	235
Τυβίγγη	479
Στρασβούργον	478
Βρεσλαβία	465
Κίελον	73
Ροστόκ	29.

Φιλοσοφικὴ σχολὴ.

Λεΐψια	4,042	
Βερολῖνον	896	
Γοττῖγγη	479	
Βρεσλαβία	458	
Χάλλη	439	
Μόναχον	395	
Βόννη	270	
Κίελον	78	
Ροστόκ	53	
Φρειδουῆργον	47.	
Γερμανικὰ Πανεπιστήμια ἐκτὸς τῆς Γερμανίας.		
	Φοιτηταὶ	Καθηγηταὶ
Βιέννη	3,581	247
Δόρκατ	844	65
Γράτς	804	88
Ἰυσβούκη *	570	67
Ζυρίχη	355	78
Βέρνη	351	74
Βασιλεία	239	64.
Ἐν Βιέννῃ.		**

Τι πιστεύομεν καὶ

ΤΙ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΩΜΕΝ

Πιστεύομεν ὅτι τὰ χρήματα ὑπακούουσιν εἰς τοὺς ἔχοντας αὐτὰ, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι οὗτοι μᾶλλον ὑπακούουσιν εἰς τὰ χρήματα.

Πιστεύομεν ὅτι αἱ κατὰ φαντασίαν ἀπαιτήσεις εἶνε πραγματικὰ προσόντα, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι αὐταὶ δεικνύουσιν ἑλλειψίν πραγματικῶν προσόντων.

Πιστεύομεν ὅτι ὄνειροπολοῦντες εὐρισκόμεθα ἐν τῇ πραγματικότητι, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὄνειρον μόνον εἶνε αἱ πραγματικότητες.

Πιστεύομεν ὅτι καταγόμεθα ἐκ τῶν πιθήκων διὰ τῆς προσθήκης πολλῶν ἐπελθουσῶν διαφορῶν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἀναγόμεθα εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ὁμοιοτήτων.

Πιστεύομεν ὅτι οἱ ἰχθύς εἶνε ἄφρονες καὶ ἀδιδράγοι διότι συλλαμβάνονται διὰ τοῦ ἀγκίστρου, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συλλαμβάνονται καὶ οἱ ἄνθρωποι.

Πιστεύομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι φεύγουσι τὴν ἀτιμίαν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι οἱ πλεῖστοι τρέχουσι κατόπιν τῆς ἀτιμίας· τί δὲν κάμνουσι διὰ νὰ ἀτιμασθῶσι!

Πιστεύομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐγκατέλιπον τὸ σχέδιον τοῦ νὰ κτίσωσι τὸν περίφημον πύργον, οὗ ἡ κορυφή ἐμελλε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ἄστρα, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἰδέαν τῶν, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας εὐρίσκονται ἀρχιτέκτονες νέα καὶ ἡμέραν προτείνοντες σχέδια.

Πιστεύουμεν ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξομολογῶνται παρρησίᾳ τὰ σφάλματά των, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι μόνον ἡ ἐξομολόγησις αὐτῇ θὰ ἐδίδεν εἰς τὸν πταίσαντα τὴ δικαίωμα τοῦ νὰ ᾔηγε ὑπερήφανος.

Πιστεύουμεν ὅτι ἡ πείρα προλαμβάνει τὰ σφάλματα, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ πείρα ἀκολουθεῖ εἰς τὰ σφάλματα.

Πιστεύουμεν ὅτι τὰ παιδία ἀγαπῶσι νὰ κατασκευάζονται, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ ἔτι μᾶλλον νὰ κατασκευάζῃ αὐτὸς ἑαυτόν.

Πιστεύουμεν ὅτι ὁ κόσμος οὗτος εἶνε λαθύνθητος ἀδεξιοδοτος, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος εἶνε κύριος νὰ χαράξῃ εὐθεῖαν γραμμὴν καὶ αὐτὴν νὰ ἀκολουθῇ.

Πιστεύουμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν τὰς ἀδικίας, δι' αἷς ἐξεδικήθημεν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν οὔτε ἐκεῖνας, αἱ συγχωροῦμεν.

Πιστεύουμεν ὅτι οἱ διοικούντες ἡμᾶς σκέπτονται περὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι οὗτοι σκέπτονται μόνον περὶ τῶν ἰδικῶν των.

Πιστεύουμεν ὅτι ἡ κατάχρησις εἶνε ἐξαιρέσις, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι εἶνε κανὼν.

Πιστεύουμεν ὅτι εἶνε ἐπιλήσιμον ἡ ἀγνωμοσύνη, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἔχει ἄριστον μνημονικόν· ποτὲ δὲν λησμονεῖ τὸ κατὰ τοῦ εὐεργετήσαντος μίσος.

Πιστεύουμεν ὅτι ἐπιθυμία ἐκάστου ἡμῶν εἶνε νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ἰδικούς μας, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἀγαπῶμεν μᾶλλον νὰ ὑποσχωμεθα εἰς αὐτοὺς βοήθειαν.

Πιστεύουμεν ὅτι εἶνε αἰσχρὸν τὸ νὰ ἐκτείνωμεν τὴν χεῖρα ἵνα ζητήσωμεν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ πιστεύωμεν ὅτι εἶνε αἰσχρὸν τὸ νὰ μὴ ἐκτείνωμεν ἵνα δώσωμεν.

Πιστεύουμεν ὅτι τὸ γῆρας εἶνε ἡ ἐποχὴ τῶν καρπῶν, ἐν ᾧ ἔπρεπε μόνον νὰ πιστεύωμεν ὅτι δὲν εἶνε ἡ ἐποχὴ τῶν ἀνθέων. **

ΔΥΟ ΜΥΘΟΙ ΤΟΥ ΛΕΣΙΓΓ

Ἀναζητῶν τις θησαυρὸν, ἀνέσκαπτε ποτὲ ἐν ἐρειπίοις ἀρχαίου τινὸς κτιρίου. Παρατηρήσας δὲ γλαυκὰ συλλαβοῦσαν καὶ τρώγουσαν ἰσχὺν μὺν, εἶπε πρὸς αὐτήν· Ἀρμόζει τοῦτο εἰς τὸ φιλοσοφικὸν πτηνὸν τῆς Ἀθηνᾶς;

Διὰ τί ὅχι; ἀπήντησεν ἡ γλαυξ. Ἐπειδὴ ἀγαπῶ τὰς ἡσύχους θεωρίας, δύναμαι διὰ τοῦτο νὰ ζῶ ἀπὸ τοῦ ἀέρος; Γνωρίζω ἐν τούτοις, ὅτι σεῖς οἱ ἄνθρωποι ἀπαιτεῖτε τοῦτο ἀπὸ τῶν σοφῶν σας.

* * *
Ἡρώτησέ ποτε νέος ἀετὸς σοφὸν καὶ πεπει-

ραμένον βόαν· Εἶναι ἀληθές, ὅπως λέγουσιν, ὅτι ὑπάρχει πτηνὸν, ὀνομαζόμενον Μέροψ, τὸ ὁποῖον ὅταν πετᾷ εἰς τὸν ἀέρα, ἔχει τὴν μὲν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν γῆν, τὴν δὲ οὐρὴν πρὸς τὰ ἄνω;

Ὁ βεβαίως ὅχι! ἀπήντησεν ὁ βόας· τοῦτο εἶναι μωρὸν πλάσμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος πιθανῶς εἶναι τοιοῦτός τις Μέροψ· διότι αὐτὸς πολὺ εὐχαρίστως θὰ ἐπεθύμει νὰ πετάξῃ εἰς τὸν οὐρανόν, χωρὶς ὅμως μὴδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν νὰ ἀπολέσῃ ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ του καὶ τὴν γῆν. Α.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ

[Ἀφιερῶται πρὸς τὰς κυρίας Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω.]

Ἀληθὲς δύναμις τῆς γυναικὸς εἶνε ἡ χάρις, κυριώτατον δὲ τῆς χάριτος βοηθητικὸν εἶνε ἡ ἐνδυμασία.

Ἐκάστη ἡλικία ἔχει ἴδιον τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι, καθὼς ἐπίσης ἴδιον τρόπον ἀπαιτεῖ καὶ ἕκαστη φυσιογνωμία. Τέχνη δὲ εἶνε τὸ νὰ ἐνδύηται ἡ γυνὴ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῆς καὶ σύμφωνα πρὸς τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς χωρὶς νὰ ἀπομακρύνηται τοῦ συρμοῦ καὶ χωρὶς ταυτοχρόνως νὰ γείνηται δούλη τοῦ συρμοῦ.

Ἡ ἐνδυμασία λ.χ. ἥτις θὰ ἦτο κατάλληλος διὰ τὸ ἀτημέλητον τῆς πρωῆς, θὰ ἦτο ὅλως ἀκατάλληλος δι' ἄλλην τῆς ἡμέρας ὥραν καὶ τὰ νάπαλιν.

Ἐκτὸς τῶν ὠραιότητων γυναικῶν, ὧν τὸ κάλλος γίνεται καταφανὲς καὶ μὲ ἀπλοῦν νυκτικὸν σκοῦφον, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ γυναῖκες ἔχουσιν ὅπωςδὴποτε ἀνάγκην στολισμοῦ. Πρέπει ὅμως πρὸς τὰ λοιπὰ νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν θέσιν καὶ τὴν περιουσίαν των. Ὅλοι π.χ. δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι τὸ διὰ τὸ κτένισμα ἱμάτιον (peignoir) ἐκ κεντημένης μουσελίνης καὶ ὑπερραμμένον με ροδόχρουν ταφτάν, ὅλοι ὅμως δύνανται νὰ ἔχωσιν οἰκιακὴν ἐσθῆτα κομψὴν καὶ καθαράν, ἀρκεῖ δὲ πρὸς τοῦτο ἡ καλαισθησία καὶ ἡ οἰκονομία καλῆς οἰκοδεσποίνης.

Πάσης καλῶς ἀνατεθραμμένης γυναικὸς ἡ ἐνδυμασία πρέπει νὰ ᾔηγε ἐπιμελετημένη καθ' οἵαν δὴποτε ὥραν τῆς ἡμέρας ἢ τῆς ἐσπέρας. Κάκι-στον ὅμως εἶνε καὶ τὸ ἄλλο ἄκρον, διότι εἶνε ἄσχημον πρᾶγμα ἡ ἐνδυμασία τῆς γυναικὸς νὰ φαίνεται ἐπίτηδες ἐζητημένη καὶ νὰ νομίζῃ τις αἰωνίως βλέπων αὐτήν ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἐργοστασίου τῆς ραπτρίας τῆς.

Ἐπιτρέπονται τὰ ἔκτακτα καὶ ἀλλόκοτα εἰς τὴν οἰκιακὴν ἐνδυμασίαν μόνον εἰς ἐκεῖνας τὰς γυναῖκας, ὧν ἡ περιουσία δὲν τὰ ἀπαγορεύει. Ἄν ἄλλαι πράξωσι τοῦτο θὰ γείνωσι καταγέλαστοι.

Ὅταν μία γυνὴ ᾔηγε ὠραιότητα, πλουσιωτά-

τη, διασημοτάτη, ἐξόχου εὐφυΐας καὶ πνεύματος δύνανται νὰ ἐνδύηται καὶ κάπως ἀλλόκοτα, ἀλλ' ἂν θελήσῃ νὰ τὴν μιμηθῇ ἡ μετρίως καταστάσεως καὶ κοινωνικῆς θέσεως οἰκοδεσποινα πᾶσα δὲν θὰ ἀκούσῃ; Πρέπει λοιπὸν πᾶσα γυνὴ μετρία καὶ σεβομένη ἑαυτὴν νὰ μὴ ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τῆς ἀπλότητος, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν ἡ κοινωνία, ἄλλως θὰ ἐκληθῇ ὅτι εἶνε ὅ,τι δὲν εἶνε πράγματι καὶ θὰ ὑποστῇ τὰς συνεισέσεις.

Οἰαδὴποτε καὶ ἂν ᾔηγε ὅμως ἡ οἰκιακὴ ἐνδυμασία τῆς γυναικὸς, πρέπει ν' ἀποφεύγῃ αὕτη τὰ κοσμήματα παντὸς εἶδους, ψέλλια, ἀλυσίδες, περιδέρας, καταφανὴ ἐνώτια κλ. Πάντα ταῦτα εἶνε καλὰ διὰ τὸ ἐσπέρας καὶ πάλιν ὅχι με ὑπερβολήν.

Πᾶσα γυνὴ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ ὑφίσταται τὸ βάρος τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῶν ἀδαμάντων.

Εἰς τὸν χορὸν, ἂν ᾔηγε νέα, φόρει πολλὰ τούλ-λια, ἄνθη, ἐλαφρὰ πρᾶγματα. Μὴ προσπαθῇ νὰ ἀνταγωνισθῇ πρὸς ἄλλας κατὰ τὴν πολυτέλειαν, ἂν δὲν ᾔηγε βεβαίως ὅτι θὰ νικήσῃ· ἂν νικήσῃ θὰ σὲ γελάσουν. Ἄν κατὰ τὴν κομψότητα θέλῃς νὰ ἀνταγωνισθῇς, ἄκουσον τὴν συμβουλήν ταύτην: Ἐσο ἀπλὰ ἐνδεδυμένη· πολλάκις ἡ μετὰ τέχνης ἀπλότης καταβάλλει με μίαν μόνην ταινίαν δύο ἑκατομμυρίων ἀδάμαντας.

Ἡ ἀξία πάσης τοιαύτης συνίσταται εἰς τὸ νὰ φαίνεται αὕτη φυσικὴ καὶ ἀσχεδίαστος, ἔστω καὶ ἀνκατωρθώθῃ μετὰ πολυώρους μόχθους.

Τὴν γυναῖκα τὴν συνιστᾷ πολὺ μᾶλλον ἡ ἐνδυμασία τῆς ἢ ἡ περιουσία τῆς. Ὅταν μία ᾔηγε πλουσία εὐκολώτατον πρᾶγμα εἶνε νὰ ἐξοδεύῃ πολλὰ καὶ νὰ ἀγοράζῃ ἀκριβᾶ πρᾶγματα· τὸ δύσκολον εἶνε ἡ ἐκλογὴ καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν θὰ τὰ φορέσῃ.

[Comtesse Dasch.]

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Τὰ παράδοξα τῆς προτερείας εἶνε ἀλή-θειας τῆς ἐπιούσης.

* * Κυβερνήσεις συνταγματικὴ οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ ἡνίοχος εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ἔθνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ: «Ὁδήγησόν με ἐκεῖ.» (Chamford).

* * Ἡ ἀληθὲς εὐκλεία κατὰ τὸν ἐνεργὸν καὶ τὸν θεωρητικὸν βίον δὲν ἀποκτᾶται διὰ μόνης τῆς φυσικῆς εὐφυΐας, ἀλλὰ δι' αὐτῆς ὑπηρετουμένης ὑπὸ ἀκαμάτου καὶ ἐνδελεχοῦς περὶ τὸ ἐργάζεσθαι βουλήσεως, ἥτις μόνη προάγει μεγάλα πρᾶγματα, νικᾷ μεγάλας δυσχερείας, ἐκτείνει τοῦ ἀνθρώπινου νοὸς τὴν ἰσχύν, ὑποτάσσει τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀληθῆ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἡθικοῦ κόσμου αὐτοκράτορα.

* * Ἄν πρόκειται νὰ ὑπάγῃ πρὸς σπουδαίον

τὴν πρόσωπον διὰ σπουδαιοτάτην ὑπόθεσιν, δὲ μὲν ἀνὴρ λέγει καθ' ἑαυτόν:—Τί θὰ 'πῶ; Ἡ δὲ γυνὴ ψιθυρίζει:—Τί θὰ φορέσω;

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΡΑΝ ΜΟΥ

"Ενας μ' ἔμεινες ἀκόμη· οἱ δὲ ἄλλοι σύντροφοί σου, καὶ μαζὴ κ' ἀπ' ἑνὸς ἑνὸς ὅλοι σ' ἄρῃσαν ἐξ Ἰσοῦ. Εἰς τὸν κόλπον μου, σὺν γέρον ἀσκητῇ εἰς τὰς ἐρήμους γενναίουφυχος, ἡμέρας ἐνθυμέσασαι ἐπισήμους.

Χαῖρε μόνη μου χαρὰ,
κανακάρη μου παρὰ!

Διὰ σὲ, παρὰ! κινεῖνται καὶ βασίλεια καὶ ὀρόνοι, σ' ἀπεθέωσεν ὁ κόσμος καὶ βωμοὺς σὲ ἀνυψώνει. Σὺ ἐγείρεις τῶν πολέμων τοὺς κοσμοβλαβεῖς τυφῶνας, ὁ τοσοῦτος τοῦ σῶμα σὺ σαλεύεις τοὺς αἰῶνας. Τὸ ἐπέκεινα Ἰαδέρων σὺ τὸ κάμνεις περατὸν, καὶ τὸ δῶμ' αὐτὸ ἀκόμη τ' οὐρανοῦ ἀναδατύν.

Καὶ τὰ ἄστρα τὰ στερρὰ
καταιβάσεις, ὦ παρὰ!

Δι' ἐσένα κόπτεται ἅπτεται τὸ σπαθί τῶν δικηγόρων, κ' ὑποδύονται τὰ ψεῦδη αἱ ἀγέλαι τῶν ἐμπόρων· καὶ ἡ πάνστιλινός σου θέα τῶν δημαγωγῶν τὸ βρεῖθος ἱλαρώνει, καὶ τὰς κρίσεις κινδυνεύει κακοήθους. Διὰ σὲ τὴν γῆν βαλῆς σιάπτει ὁ μεταλλουργός, καὶ ἀροτριᾷ τὰς γῶρας αὐμνηρῶς ὁ γεωργός.

Ὡ! τί ἔργα φοδερά
κατορθώνει, ὦ παρὰ!

Δι' ἀγάπην σου λατρεύει ἡ ὥραία τὸν Θεοσίτην, καὶ ἡ ἔρητος παρθένος ἄνδρα παίρνει τὸν πρεσβύτερον. Διὰ σὲ πολλοὶ ἀρνοῦνται καὶ πατρίδα καὶ οἰκίους, καὶ τὸ φρόνημα προδίδουν δι' ἐσὲ 'ς τοὺς ἐναντίους. Διὰ σὲ ἐμβαλνοδγαίνουσι πουρνὸ βράδυ 'ς τὰς αὐλὰς· διὰ σὲ χρυσοκνητήτους κορδαρίζονται στολάς.

Κι' ὅλοι πάσχουν τρομερὰ
ἀπ' τὸ πάθος σου, παρὰ!

Διὰ σὲ πάσχουν συνέγγην οἱ καλοὶ μας Δημοσθένης, καὶ τὸν πῖθον τῶν κυλίων διὰ σὲ οἱ Διογένης. Διὰ σὲ καὶ τυραννίσκοι πανταχοῦ τῆς γῆς γεννῶνται, διὰ σὲ τυγοδιώκται 'ς τὰς πατρίδας μας πλανῶνται. Σὺ τὰ γένη τῶν κολάων 'ς τὰ ἐγκώμια βουτᾶς, σὺ γεννᾷς τὸν θεὸν ἤλκον εἰς πολλοὺς ὑποκριτάς.

Ἔως κ' εἰς τὰ ἱερὰ
κουδουνίζεις, ὦ παρὰ!

Διὰ σὲ ὁ ξυλοσχίστης κατατᾷ Μητροπολίτης· σὺ συχνάκις εἶσαι μόνος τῶν ἀμαρτωλῶν μεσίτης. Διὰ σὲ καὶ ἱερὸν τρέχουν, γώνονται, μαλῶνουν, κρίζουν, διὰ σὲ γυναῖκες, ἄνδρες, νέοι, γέροντες, σπουδάζουν. Σὺ κ' ἐμὲ αὐτὸν ἀκόμη γαργαλίζεις καὶ κινεῖς, κ' εἰς ἐμὲ ἀκόμ' ἱερῶτα ἐπιχείεις ἱδρῶν.

Χαῖρε, μόνη μου χαρὰ,
παντοδύναμι παρὰ!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λυπηρὸς κατάλογος.

Ἡ πατρίς τοῦ Βέρτερ πληρώνει ἀκόμη βαρὺν φόρον εἰς τὴν αὐτοκτονίαν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦδε ἡτοκτόνησαν ἐν Γερμανίᾳ τριακόσιαι χιλιάδες ἀνθρώπων. Ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1852 οἱ αὐτόχειρες ἀριθμοῦνται εἰς 52,126, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς πλεόν των 3,000 κατ' ἔτος. Εἰς τὰ μετέπειτα ἔτη ἡ ἀναλογία αὐξάνει βαρυνηδόν.

1. Πηλὸς Γαυταλίδης.

Ἀπὸ τοῦ 1851 μέχρι τοῦ 1855 ὁ κατ' ἔτος μέσος ὅρος τῶν αὐτοκτονούντων ἦτο 3,639, ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι τοῦ 1860 ἐφθασαν εἰς 4,002.

Δυστυχῶς λείπουνσι πληροφορίες περὶ τῶν 15 τελευταίων ἐτῶν. Τὸ τέταρτον ἐν γένει τῶν αὐτοκτονουμένων ἀνήκει εἰς τὸ θῆλυ γένος. Ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν δὲ οἱ αὐτόχειρες εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ 40-60 ἐτῶν, ἠυτοκτόνησαν ὁμῶς καὶ παιδία μικρότερα τῶν 16 ἐτῶν (1 ἐπὶ τῶν 200 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων). Καὶ αἱ ὥραι δὲ τοῦ ἔτους ἔχουσιν τινὰ ἐπίδρασιν· αἱ αὐτοχειρίαι εἶνε συχνότεραι κατὰ τὸ ἔαρ ἢ κατὰ τὸ θέρος. Ἐπιπολάζει ἡ μανία τῆς αὐτοκτονίας εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἀδιαφόρως. Τὰ δύο τρίτα δὲ τῶν αὐτοκτονούντων καταστρέφουσι τὸν βίον ἢ διὰ πνιγμοῦ ἐν τοῖς ὕδασιν ἢ διὰ στραγγαλισμοῦ. Ἐν Βερολίῳ τόσον συχνὰ ἀκούονται αὐτοχειρίαι, ὥστε δὲν διεγείρουν αὐταὶ πλέον τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, τὰ δὲ ὀνόματα δὲ τῶν οὕτω καταστρεφόντων τὸν βίον ἀναγράφονται καθ' ἡμέραν ἐν μακροῖς καταλόγοις.

*

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ 1876 αὐτοκτονησάντων ἐν Γαλλίᾳ ἀνέρχεται εἰς 5,617, ἐξ ὧν 4,435 ἄνδρες καὶ 1,182 γυναῖκες.

2,472 ἐκρεμάσθησαν, 1,514 ἐπνίγησαν, 895 ἐφονεύθησαν διὰ πυροβόλου ὅπλου, 407 δι' ἀσφυξίας ἐξ ἀνθρώπων, 129 ἐδηλητηριάσθησαν, 154 κατακρημνίσθησαν, 31 ἐρρίψαν ἑαυτοὺς ὑπ' ἀτρακμάδας καὶ καταπλάκωθησαν, 1 ἐρρίφη εἰς τὸ πῦρ, 13 ἐθανατώθησαν δι' ἐσωτερικῆς καύσεως ἐκ ποτῶν διαφόρων, 1 δὲ ἐγένετο αὐτόχειρ δι' ἀκρωτηριασμοῦ.

Αἱ αὐτοχειρίαι αὐταὶ ἐγένοντο διὰ τῆς ἐξῆς αἰτίας· 1,433 διὰ πικρῶς συνήθη, 509 διὰ μέθην, 798 διὰ φυσικὰ παθήματα, 633 διὰ λόγους οἰκιακῆς στενοχωρίας, 320 διὰ πενίαν.

Κατατάσσοντες δὲ τοὺς αὐτόχειρας τούτους εἰς τάξεις κοινωνικὰς εὐρίσκομεν·

1,828 χωρικοὺς, 1,038 ἐργάτας, 927 ἐπιστήμονας, 241 ἐμπόρους, 228 ὑπηρέτας.

Ἐκ τοῦ ὅλου δὲ ἀριθμοῦ 1,946 ἦσαν ἄγαμοι, 1,087 ἔγγαμοι ἔχοντες τέκνα, 958 ἔγγαμοι ἄνευ τέκνων.

Καθ' ἡλικίαν δὲ 29 ἦσαν μικρότεροι τῶν 16 ἐτῶν, 193 ἀπὸ 16 ἕως 21 ἐτῶν, 648 ἀπὸ 21 ἕως 30 ἐτῶν, 829 ἀπὸ 30 ἕως 40 ἐτῶν, 1,053 ἀπὸ 40 ἕως 50 ἐτῶν, 1,461 ἀπὸ 50 ἕως 60, 993 ἀπὸ 60 ἕως 70, 528 ἀπὸ 70 ἕως 80, 78 ἀπὸ 80 καὶ πλέον.

—
Πρόθυμος ἱατρός.

Ἐκτύπουν τὴν 1 ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὴν θύραν τοῦ ἱατροῦ Χ...· ὅστις, ἀναπηδήσας ἐκ τῆς κλίνης του, ἐπορεύθη νὰ ἀνοίξῃ.

— Ποῦτος εἶνε;

— Ἐλᾶτε, παρακαλῶ, γρήγορα ἱατρὲς, ὁ κύριός μου εἶνε πολὺ ἀσθενής.

— Τί ἔχει;

— Τὴν αὐτὴν ἀσθένειαν ἐκ τῆς ὁποίας πρὶ ὀλίγων ἡμερῶν ἀπέθανεν ὁ υἱὸς του καὶ ἡ κόρη του.

Ὁ καλὸς μας ἱατρός ἐπεσκέπτετο καὶ τὸν ἀποθανόντα υἱὸν καὶ τὴν κόρην καὶ ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἀσθένειαν· ἀπεκρίθη λοιπὸν φλεγματικώτατα·

— Καλὰ! εἶνε περιττὸν νὰ ἔλθω, ἀκολουθήσατε τὴν αὐτὴν θεραπείαν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησατε καὶ διὰ τὰ παιδιὰ.

—
Διπλωματικὸν ἀνέκδοτον.

Ἐξοχος διπλωμάτης, μελετῶν νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Λονδίνου ἐπὶ βραχὺν χρόνον, εἶπεν ὅτι ἐμελέτα νὰ τυπώσῃ ἐπισκεπτήρια μετὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμῶν τοῦ συνήθους γαλλικοῦ ἀποχαιρετισμοῦ p. p. c. Ἐπίσημον μέλος τοῦ ὑπουργείου παρετήρησεν ὅτι τὰ ἀρχικὰ γράμματα δηλοῦσιν ἴσως pour protéger Chrétiens· ἕτερος τῶν συνεταίρων του, ὃ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν, ἡρμήνευσεν αὐτὰ pour préparer campagne· τρίτος δὲ τις pour prendre Constantinople.

—
Εἰς στοχασμὸς τοῦ Μόζαρτ.

Ὁ Μόζαρτ ἀπέθανεν, ὥς γνωστὸν, ἐν ἡλικίᾳ νεαρᾷ. Ἀλλ' ἀπέθανε γαλήνιος, διότι πάντοτε ἀνελογίζετο τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς, καὶ μετ' ἔγκαρτερήσεως ἀνέμενε τὸν θάνατον. Τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς αὐτοῦ δεικνύει πόσον ὁ μέγας καλλιτέχνης εἶχεν ἐξοικειωθῇ πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου, οἷον εἰ προαισθανόμενος τὸ πρόωρον αὐτοῦ τέλος·

«Ἀφ' οὗ ὁ θάνατος, ἔγραφε, καλῶς ἐξεταζόμενος, εἶναι ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τοῦ βίου, τοσοῦτον ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐξωκειώθη μετὰ τοῦ ὄντως ἀληθινοῦ τούτου φίλου τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, ἀντὶ νὰ μοι ἐμποιῇ τρόμον, μὲ ἐνισχύει τούταντίον καὶ μὲ παρηγορεῖ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ παρασχόντι μοι τὴν χάριν ν' ἀναγνωρίσω τὸν θάνατον, ὡς τὴν κλεῖδα τῆς ἡμετέρας εὐδαιμονίας. Οὐδέποτε κατακλίνομαι, μὴ ἀναλογιζόμενος, ὅτι καίτοι νέος τὴν ἡλικίαν δυνατόν νὰ μὴ ἐγερθῶ τὴν ἐπαύριον, καὶ ἐν τούτοις πάντες οἱ γνωρίζοντές με δύνανται νὰ μαρτυρήσωσιν ἂν καὶ ἐπὶ στιγμὴν καὶ μὲ κατέθλιψεν ὁ τοιοῦτος στοχασμός. Καθ' ἐκάστην ἀπονέμω χάριτας τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ταύτῃ, ἧς ἀπολαύω, καὶ τὴν αὐτὴν ἀπὸ καρδίας εὐχόμαι εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς μου ἀνθρώπους.»

Εἰς ΛΑΝΓΚΕΤΗΣ.